

KENGYEL

KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM

2010-2015

Kengyel települési fontosabb adatai

Régió:	Észak-Alföld
Megye:	Jász-Nagykun-Szolnok
Kistérség:	Törökszentmiklósi
Koordináták:	EOV koordináták: 748131 195479 GPS koordináták: 47.09617 20.34017
Közigazgatási rangja:	község
címe:	5083. Kengyel, Szabadság út 10.
Web oldal:	http://www.kengyel.hu
A teljes közigazgatási terület:	7.914 ha
külterület:	7.638 ha
belterület:	276 ha
lakónépesség 2009.01.01-én:	3812 fő
lakás állomány	1412 db

Forrás: Önkormányzat weblapja : www.kengyel.hu

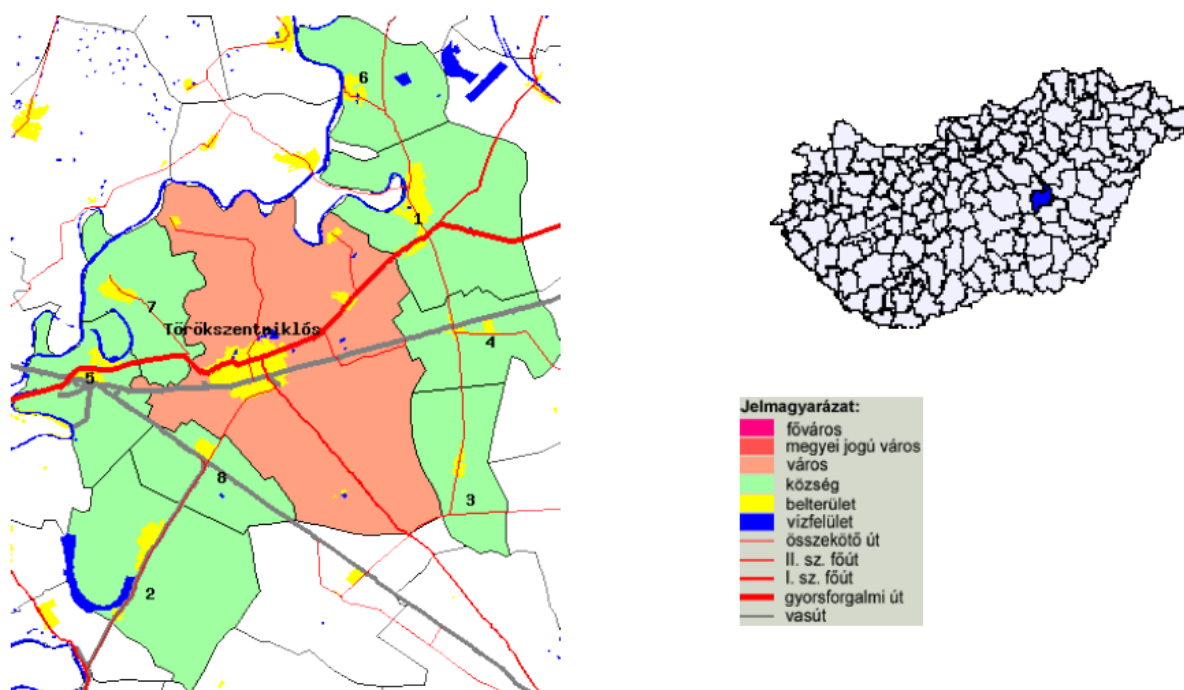
Tartalom

Kengyel közigazgatási és földrajzi elhelyezkedése	3
I. Bevezetés: Kengyel település gazdasági és történelmi bemutatása	8
II. Kengyel természetföldrajzi környezete, éghajlati, felszíni, felszín alatti adottságok	10
III. A település környezeti állapotának áttekintése	12
A/. Levegőminőség, a település légszennyezettsége	12
B/. A vízgazdálkodás, vízvédelmi helyzet	15
C/. Szennyvízelvezetés és szennyvíztisztítás	22
D/. Felszíni formák, domborzat, talajviszonyok, talajvédelem.	23
E/. Települési állapot	26
F/. Közművekkel és egyébekkel való ellátottság	29
G/. Zaj és rezgésvédelem	35
H/. Hulladékgazdálkodás	36
I/. Környezettudatosság	44
J/. Környezet-egészségügy, élelmiszerbiztonság	48
K/. Megújuló energiaforrások	51
L. Természetvédelmi értékek	53
IV. Önállóan kezelt hatótényezőkkel kapcsolatos célok meghatározása	55
V. A HATÓTÉNYEZŐKHÖZ RENDELTE RÖVID és KÖZÉPTÁVÚ FELADATOK	60

Mellékletek

1. Térképek: kengyel és környéke, a Molnár tanár házaspár vázlata a felszabadulást követő időkből, A Közep-Tisza vidék reprodukciós térkepe, Középkori térkép vázlat
2. Kunhalmok
3. Ökopont Kft megbízási szerződés és engedély
4. Jogsabályok
5. A település lakásairól táblázat és az Oncsa lakások
6. Demográfiai adatok: életkor, születések, halálozások,
7. Közszolgáltatók és a KÖTIKTVF tájékoztató levelei
8. Kengyel belvízi státusa, táblázatok, öntözőfürtökről térkép
9. Öntözőfürtökről műszaki leírás, 1990-ből (csatolva digitális adathordozón)
10. Öntözőrendszerekről: Alcsi-sziget, vízjogi engedélyek, esetvizsgálatok (csatolva digitális adathordozón)
11. Kutakhoz vízjogi engedélyek
12. Művelési ágak, terület nagyságokkal táblázatosan
13. Parkok, fasorok
14. Belvízi állapot 2010. tavasz
15. EMT csatorna: általános jellemzők, öblözetek, szennyvíz minőségek
16. Kengyel arculat: fotók (csatolva digitális adathordozón)
17. Szelektív hulladék gyűjtő sziget: fotó
18. Használton kívüli döngkút: fotó
19. Kengyel természeti értékei, védettségi rendelet
20. Kengyel tájsebek 2010
21. vízminőségi adatok 2009-re, Nagykunsgai főcsatorna, Alcsi-sziget

Kengyel közigazgatási és földrajzi elhelyezkedése

Kengyel, az Észak-Alföldi közigazgatási régió, ezen belül Jász-Nagykun-Szolnok megyében a törökszentmiklói kistérség része. A kistérség tíz településből áll, 60.259 ha-os, a megye 20,75 %-a, itt 44.861 ezer ember él, a megye lakosságának 11,3 %-a.

A kistérség fekvése közlekedési szempontból kitűnő. Vasúti összeköttetése a területén áthaladó Budapest-Szolnok-Püspökladány-Nagyvárad-Kolozsvár, (csatlakozó fővonal: Püspökladány-Debrecen-Záhony-Kijev), Budapest-Szolnok-Szajol-Békéscsaba-Kürtös-Arad és a Tiszatenyő Kunszentmárton-Szentes-Makó vonalak jó elérhetőséget biztosítanak. A 4-es számú főközlekedési út, amely szintén áthalad a térségen, lehetővé teszi, hogy a települések bekapcsolódjanak az országos, sőt a nemzetközi közúti közlekedésbe.

Ez a kistérség mind természeti, mind társadalmi szempontból Jász-Nagykun-Szolnok megye egyik legmozgósabb területe, amely a települések egymástól eltérő méretében tradícióiban, térkapcsolataiban is megnyilvánul.

A 311/2007. (XI.17.) Korm. rendelet a területfejlesztés kedvezményezett térségeinek jegyzék 3. számú melléklete alapján, hátrányosabb helyzetűek közé sorolja. (Csatolva 4 db térkép: 1846-1895 ösi ártéri gazdálkodás, 1845-ös, 1945 után, mai EOV koordinátákkal ellátott.)

Kengyel település körüli sík vidéket a környezetből kiemelkedő hat kunhalom **(Csatolva kuhalmokról ismertető)** és a Tisza-szabályozás utáni kiszáradt medermaradványai teszik változatossá. Környéke a régészeti ásatások leletei szerint évezredek óta lakott. A XIX. század régészeti feltárások során különböző korokból számos emléktárgy került elő. Első írásos

említése Kengelu formában olvasható I. Géza 1075-ben kibocsátott oklevelében, amikor a Kengyeli határt a garamszentbenedeki apátságnak adományozta. 1479-ben a Szapolyai-család birtokaként már mezővárosi rangban volt. Az 1571-es török összeírásban is megemlítik. A XIX. század végére számos nemesi család, így az Almásyak Harkányi, Jurenák, Baghy-családok rendelkeztek itt birtokkal. Az uradalmak fejlődését segítette a 1885-ben kiépülő Szolnok-Kengyel-Hódmezővásárhely vasútvonal.

A környezetvédelmi program

Kengyel Község Önkormányzata a település fejlesztésében elkötelezett, ezért minden pályázati lehetőség irányába nyitott, ami a közösség életminőségének javítását, a közszolgáltatások minőségi és mennyiségi növelését célozza. A Környezetvédelmi program (továbbiakban Program) elkészítése melletti döntésüket is e cél motiválta.

A Program elkészítésére sikeresen pályáztak, majd az ÖKOPONT Környezetvédelmi, Tanácsadó és Szolgáltató Kft-t bízta meg. **(Szerződés és szakértői engedély csatolva.)**

Jogi keret: A Program a környezet védelmének általános szabályairól szóló **1995. évi LIII. tv**, a természetvédelemről szóló **1996. évi LII. Tv**, az Országgyűlés **83/1997.(IX.26.) határozata** a Nemzeti Környezetvédelmi Programról, valamint Jász-nagykun Szolnok Megyei Környezetvédelmi program, az önkormányzat fejlesztési, környezetvédelmi rendeletei, határozatai, valamint a településrendezési terve joganyagokkal és dokumentumokkal, a település helyi sajátosságaival összhangban került elkészítésre. Fentiekén kívül feladat volt a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. Törvény 48/E.§-ban a környezetvédelmi program kötelező elemeiként meghatározott valamennyi tartalmi elem beépítése.

A Program elkészítésekor vonatkozó környezetvédelmi jogszabályok **(Csatolva jogszabályok listája.)**

A program készítés folyamata

- Előzetes egyeztetés az érintett hatóságokkal, kistérségi szervezetekkel, illetve közmű üzemeltetőkkel.
- A tervezés során a települési szintű környezetvédelmi tervet a magasabb területi szintű környezetvédelmi tervekkel való összehangolása.
- A térségben lévő hulladékkezelési engedéllyel rendelkező vállalkozások felkutatása.
- Információk beszerzése a település természeti értékeiről, vállalkozásairól, nagy létszámú állattartási szokásokról, mezőgazdasági művelési módokról, levegő tisztaságvédelmi emissziókról, csapadékvíz és csatorna állapotokról, hulladékgazdálkodásról és egyéb jelentősebb környezethasználatokról.
- Program előzetes összeállítása, ismertetése az Önkormányzattal, társadalmi egyeztetése bocsátás.
- Önkormányzat véleményalkotása, elfogadás.
- A Környezetvédelmi Program megküldése véleményeztetésre az illetékes környezetvédelmi szakhatóságnak.
- Végleges módosítás, Önkormányzat általi jóváhagyás.

Helyszíni és írásos adatgyűjtés, források:

- Önkormányzat, iskola, óvoda,

- Törökszentmiklósi Víz és Csatornamű KFT,
- Törökszentmiklós Kommunális Szolgáltató KFT,
- Magyar Közútkezelő KFT,
- TRV Zrt, Kétpói Térségi Hulladéklerakó,
- Interjúk: Önkormányzat, intézményi igazgató, helyi vállalkozók, szakemberek,
- Helyszínek bejárása, képi anyag készítés,
- J-Nk-Sz megyei környezetvédelmi program

Néhány, a környezetvédelemben használt alapfogalom ismertetése

Az alábbi felsorolást nem korlátozzuk kizárólag a környezetvédelmi program szóhasználatában előforduló, speciális fogalmakra, kiterjesztjük azokra is, melyek a környezeti nevelés, a hatósági eljárások, illetve a környezetvédelmi minősítések során a leggyakrabban előfordulnak.

1.környezeti elem: a föld, a levegő, a víz, talaj, az élővilág, valamint az ember által létrehozott épített (mesterséges) környezet, továbbá ezek összetevői;

2.környezet: a környezeti elemek összessége, azok rendszerei, folyamatai, szerkezete;

3.természeti erőforrás: a — mesterséges környezet kivételével — társadalmi szükségletek kielégítésére felhasználható, természetben előforduló, környezeti elemek vagy azok egyes összetevői;

4.környezet igénybevétele: a környezetben változás előidézése, a környezetnek vagy elemének természeti erőforrásként való használata;

6.környezetterhelés: valamely anyag vagy energia közvetlen vagy közvetett kibocsátása a környezetbe;

7.környezetszennyezés: a környezet valamely elemének a kibocsátási határértéket meghaladó terhelése;

8. környezethasználat: a környezetnek vagy valamely elemének igénybevételével, illetőleg terhelésével járó tevékenység;

9.környezetkárosítás: az a tevékenység vagy mulasztás, amelynek hatására a környezet elönytelen megváltozása, károsodása következik be;

10.eredeti állapot: a környezetkárosodás bekövetkezésének időpontjában a környezetnek vagy valamely elemének és az általa nyújtott szolgáltatásoknak a rendelkezésre álló legjobb információ alapján meghatározható olyan állapota, mely akkor állt volna fenn, ha a károsodás nem következik be;

11.környezetre gyakorolt hatás: a környezetben környezetterhelés, illetőleg a környezet igénybevétele következtében bekövetkező változás;

12.hatásterület: az a terület vagy térrész, ahol jogszabályban meghatározott mértékű környezetre gyakorolt hatás a környezethasználat során bekövetkezett vagy bekövetkezhet;

13.érintett önkormányzat: az a települési önkormányzat, amely az adott környezethasználat hatásterületén illetékességgel rendelkezik;

14.helyi környezetvédelmi ügy: minden olyan környezetvédelmi ügy, amelyben a környezet használata és a hatásterület nem terjed túl az érintett települési önkormányzat területén;

15.kibocsátási határérték: a környezetnek vagy valamely elemének jogszabályban vagy hatósági határozatban meghatározott olyan mértékű terhelése, melynek meghaladása - a mindenkori tudományos ismeretek alapján - környezetkárosodást idézhet elő;

16.szennyezettségi határérték a környezet valamely elemének olyan — jogszabályban meghatározott — mértékű szennyezettsége, amelynek meghaladása — a mindenkori tudományos ismeretek alapján — környezetkárosodást vagy egészségkárosodást idézhet elő;

17.leghatékonyabb megoldás: a környezeti, műszaki és gazdasági körülmények között elérhető, legkíméletesebb környezet-igénybevétellel járó tevékenység;

18.az elérhető legjobb technika: a korszerű technikai színvonalnak, és a fenntartható fejlődésnek megfelelő módszer, üzemeltetési eljárás, berendezés, amelyet a kibocsátások, környezetterhelések megelőzése és - amennyiben az nem valósítható meg - csökkentése, valamint a környezet egészére gyakorolt hatás mérséklése érdekében alkalmaznak, és amely a kibocsátások határértékének, illetőleg mértékének megállapítása alapjául szolgál. Ennek értelmezésében: legjobb az, ami a leghatékonyabb a környezet egészének magas szintű védelme érdekében; amelynek fejlesztési szintje lehetővé teszi az érintett ipari ágazatokban történő alkalmazását elfogadható műszaki és gazdasági feltételek mellett, figyelembe véve a költségeket és előnyöket, attól függetlenül, hogy a technikát az országban használják-e vagy előállítják-e és amennyiben az az üzemeltető számára ésszerű módon hozzáférhető;

19.fenntartható fejlődés: társadalmi-gazdasági viszonyok és tevékenységek rendszere, amely a természeti értékeket megőrzi a jelen és a jövő nemzedékek számára, a természeti erőforrásokat takarékosan és célszerűen használja, ökológiai szempontból hosszú távon biztosítja az életminőség javítását és a sokféleség megőrzését;

20.környezetvédelem: olyan tevékenységek és intézkedések összessége, amelyeknek célja a környezet veszélyeztetésének, károsításának, szennyezésének megelőzése, a kialakult károk mérséklése vagy megszüntetése, a károsító tevékenységet megelőző állapot helyreállítása.

Elvek meghatározása

Magyarország az EU tagállama. Stratégiai célként kell meghatározni, hogy a környezetvédelemben élenjáró települések sorában kell lenni, a fejlesztési célokat és elveket e szerint kell meghatározni. Az alábbiakban - nem prioritásuk szerint – fontosabb elvek:

1. A fenntartható fejlődés elve

A különböző világmodellezések alapján a civilizált társadalmak lassan rájöttek, hogy a kizárólagosan csak a növekedést célzó modellek tarthatatlanok. A Római Klub jelentése alapján elkezdtek a "növekedés hatáiról" beszélni. Napjainkban egyre erősebb a harmonikus fejlődés előtérbe kerülése. Ez lehet a kulcs, hogy a természet értékeinek rombolása nélkül valósítjuk meg elképzeléseinket, miközben nem sértjük az elkövetkező nemzedékek fejlődési esélyeit. Fontos szempont az ökológiai határok megismerése és megtartása, a megújuló energia- és erőforrások olyan kiaknázása, mely a megújulás mértékén belül marad.

A fenntarthatóság fontosságát ismerték fel az ENSZ tagállamai, amikor döntöttek, hogy egy évtizedet szentelnek ezen elvek érvényesítésére. Jelenleg ezen évtized derekában járunk, fontos, hogy életünk minden szintjén, de legfőképpen a környezeti nevelésben, a település életének megszervezésében, törekedjünk ezen alapelv gyakorlatba való átültetésére, a türelmes, de egyre hatékonyabb alkalmazására.

2. A takarékoság elve

Energia- és nyersanyagforrásaink egy része nem megújuló, belőlük csak „véges nagyságú” készlet áll rendelkezésünkre. Ezek megőrzésének legjobb módja a takarékoság. Ha ezt kiegészítjük azzal, hogy alternatívaként megismerjük és használjuk, alkalmazzuk a megújuló energiák használatát, mai tudásunk szerint a legtöbbet tehetjük a környezet fokozott védelméhez való hozzájárulásban. A termelésnek és a fogyasztásnak a takarékoság elve szerinti megszervezése természetesen rendkívül összetett és hosszú folyamat, de a fenntartható növekedés egyik alapfeltétele ennek az elvnek a társadalomban és a gazdaságban való módszeres megvalósítása.

3. A visszaforgatás elve

Az anyag- és energiaátalakítási folyamatokban keletkező hulladékokat különböző technológiák segítségével lehetőségünk van azok visszavezetésére a termelésbe.

Ezt többféleképpen tehetjük, de alapvetően három csoportba sorolhatjuk a lehetőségeinket:

Első: ugyanabban a formában, ugyanabba a termelési folyamatba vezetjük vissza a hulladékot. Ez jár a legnagyobb környezeti haszonnal, mert nem, vagy alig kell új energiát befektetni a folyamatba. Pl.: üres üvegek begyűjtése majd újratöltése.

Második: a hulladékok közvetlen visszaforgatása a termelési folyamat valamelyik fázisába. Pl.: begyűjtött üvegekből üvegtörmelék, majd annak újraolvasztása.

Harmadik: a keletkezett hulladékok nem abba a termelési folyamatba kerülnek visszavezetésre, amelyben keletkeztek. Pl.: a PET flakonokból polár alapanyag gyártása, amiből ruhafélét készítenek.

A hulladékok szelektív visszagyűjtése a közelmúlt társadalmi sikere, mely az első lépés a tevékeny és aktív környezettudatosságban.

4. A mérhető adatokra alapozott megismerés elve

Megbízhatóan akkor tudjuk felmérni a környezet állapotát, ha több, pontosan meghatározott paraméterrel jellemezni tudjuk azt. A megfigyeléseket hosszú távon kell végezni és egységes, korszerű módszerekre kell, hogy alapuljanak. Ezeknek a méréseknek a periodikus elvégzését és az adatok értékelését nevezzük környezeti monitoringnak. Ehhez meghatározandó a legfontosabb elemek köre, melyek nélkül nem lehetséges valódi kép kialakítása. Ugyanakkor a mérőműszerek és mérési tevékenységek, módszerek nagy költségigénye miatt kerülni kell a felesleges paraméterek vizsgálatát.

Törekedni lehet ennek a tevékenységnek is a társadalmisítására. A civilek bevonása pld. forgalom számlálásokban, parlagfüves területek felkutatásában...stb, mind eszköz a tapasztalatszerzés-megismerés, → tudatos cselekvés folyamatokban.

5. A károk megelőzésének és megszüntetésének elve

A környezeti károk okozója számos múltbéli és jelenlegi tevékenység lehet. Ezek a károk a környezeti elemek jelentős megváltozásában testesülhetnek meg. Ezeket a megváltozásokat mindig az ember, az állatok, valamint a növényvilág egészsége, életminősége és élettere szempontjából értjük. Ilyen káros folyamat lehet a folyóvizeink szennyeződése, a levegőben egészségre káros gázok, gőzök alkalmi, vagy eseti feldúsulása, a talaj és a felszín alatti vízrétegek potenciális, vagy valóságos szennyeződése.

Jogilag három eset különböztethető meg az emberre és a környezetre veszélyes tevékenység végzése szempontjából:

Első: az adott tevékenység (folyamat) még nem kezdődött el, így a megelőzés fontos eszköze lehet a környezeti jog. Magyarországon a környezeti hatásvizsgálat és/vagy az egységes környezetvédelmi engedély, a nagy beruházások elengedhetetlen törvényi feltétele. Ebben minden folyamatot vizsgálni kell, a környezeti elemekre és az emberi egészségre gyakorolt hatásai szerint.

Második: az adott tevékenység már folyamatban van, amiről el kell dönteni, hogy a tevékenység okozott-e kárt, vagyis, hogy folytatható-e a tevékenység vagy le kell állítani. Az ezzel kapcsolatos vizsgálat is egy jogilag meghatározott eszköz, melyet környezetvédelmi felülvizsgálatnak neveznek, módszere az állapotfelmérés, mely szintén a környezeti elemekre gyakorolt hatásokat vizsgálja.

Harmadik: ha kimutatható az okozott kár, akkor annak megszüntetéséről kell gondoskodni. Ez a károkozónak a kötelezettsége, meg kell szüntetnie a kár okát, az okozott károkat és viselnie kell a költségeket, bírságokat. Ebben az esetben az alkalmazott szankció elrettentő hatással lehet más lehetséges elkövetőre is.

6. Az élet tiszteletének és védelmének elve

A környezetvédelem alapvető célja az élet komplex védelme. Az ideális, ha ez igény, mely az ember belsőjéből származik és nem a külső szankcióktól való félelem a forrása. A valódi környezettudatosság kialakításához megfelelő szocializáció szükséges, minden életkorban tartó fejlődéssel.

7. A környezeti nevelés és oktatás magasabb szintre emelésének elve

A legtöbb környezetvédelmi elv csak akkor érvényesíthető megfelelően, ha fogékony a társadalmi környezet és benne megfelelően művelt egyénekkkel. Ezért kiemelt fontosságú az intézményes nevelés-oktatás környezeti szempontokra való fogékonysága. A környezeti nevelés egy komplex módszer, mely elkezdődik kisgyermekkorban és a mely az életen át, tart. Ezzel alakítható a környezettudatosságunk, amelyben amilyen szintre jutottunk, az tükröződik cselekedeteinkben.

8. A környezetpolitika regionalitásának elve

A fejlesztéssel elengedhetetlen a környezetpolitika tervszerű alakítása. Ez a tervszerűség meg kell jelenjen országos, regionális, kistérségi és helyi szinteken is. A tervszerű környezetpolitika együtt kezelendő a terület- és gazdaságfejlesztéssel, településrendezéssel. Az előrelátó környezetvédelmi tervezéshez elengedhetetlen a megfelelő környezetismeret megléte. A tervezés elemei a hosszú távú környezetpolitikai koncepció mely a Nemzeti Környezetvédelmi Programban ölt testet. Ezekre épülhetnek a regionális és helyi sajátosságoknak megfelelő, de központi forrással is támogatott területi programok.

9. Az egyéni és kollektív társadalmi részvétel és felelősség elve

A környezeti károk mindig emberi közösségeket érintenek. A káros hatások felmérése és elhárítása csak úgy oldható meg hatékonyan, ha a folyamatokról hitelesen tájékoztatjuk és a folyamatokba bevonjuk az érintett területek lakosságát. A különböző közösségek részvétele javíthatja a hatékonyságot bármilyen környezetvédelmi probléma megoldásában, hiszen a helyi döntések közelebbről érintik a lakosságot, mint az országos szintűek. A környezetvédelmi döntési folyamatok tervezése, kialakítása során mindig törekedni kell a felelőségek pontos meghatározására, mert csak így várható a valódi eredményesség és hatékonyság.

10. A partnerségi viszony elve

Ez két értelemben is megközelíthető.

Első: harmonizálni kell az állam, a környezetet használó és a társadalom közötti partnerséget. Minden környezeti probléma akkor oldható meg maradéktalanul, ha az érdekelt felek összehangoltan cselekszenek.

Második: a rendkívül összetett környezeti szektoroknál – mely számos társadalmi szférát érint – gazdasági együttműködés megvalósítása a cél, mert a keletkező párhuzamosságok sorra kiolthatják egymást. Az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága szerint a környezetvédelem nem tekinthető külön szektornak, integrálni kell a gazdaságpolitikába és a társadalmi tevékenységekbe. Vagyis a társadalom valamennyi szektorának részt kell vállalnia a környezet iránti felelősségből.

11. A környezeti szempontok beépítése a gazdaság folyamatokba elv

Az emberiség nem tud a természet fölé nőni, nem uralhatja azt. A környezeti adottságokat nem megfelelően figyelembe vevő fejlesztések visszahatnak a társadalomra, a környezeti károkon túl emberi elnyomódásokat okozhat. Ésszerűbb a környezeti adottságok környezetbarát felhasználása. Törekedni kell, hogy ne a környezetet alakítsuk az igények szerint, hanem az igényeket a környezeti adottságokhoz. Ez hosszú távú gondolkodásmódot és nagyfokú szakképzettséget feltételez.

12. A távlati gondolkodás elve

Jelen időszakban a politikusok általában rövidtávon (ciklusokra, a következő választásokig) terveznek, míg a környezeti problémák évtizedes tervezést igényelnek. A döntéshozó körökben jelentős szemléletváltozás kell. Vajon a változó környezeti gondok, hogy hagynak elegendő időt erre a természeténél fogva lassú változásra?

13. Az információk szabad áramlásának elve

A Riói Konferencián elfogadott 10. elv szerint a társadalom tagjai számára biztosítani kell, hogy hozzáférjenek mindazon információkhoz, amelyekkel a hivatalos szervek rendelkeznek. Ez a passzív részvétel. Azonban ez nem elég, beleszólás is kell, a döntéshozatali folyamatokba. A meglehetősen alacsony szintű környezettudattal rendelkező lakosság esetén igény híján, ez alig érvényesül. Ebben is a megfelelő nevelési és oktatási tevékenység hozhat változást.

I. Bevezetés: Kengyel település gazdasági és történelmi bemutatása

Kengyel a Tiszától keletre, Szolnoktól délkeletre fekszik, Kétpó, Mezőhék, Martfű, Rákócziújfalva, Rákóczifalva, Szajol és Tiszatenyő gyűrűjében. A település körüli sík vidéket a környezetből kiemelkedő hat kunhalom, és a Tisza-szabályozás utáni medermaradványok teszik változatossá. Éghajlata mérsékelt meleg, száraz. Vize, a Csorcsány-ér csupán időszakos vízfolyás.

Kengyel gazdasági életében a mezőgazdaság játszotta a főszerepet. A mezőgazdaságban dolgozók aránya 1949-ben a község kereső lakosságának 91 %-át, 1960-ban 55 %-át tette ki.

A település környékének talaja túlnyomórészt középkötött feketeföld. A XIX. században a környező pusztákon szarvasmarhát, lovakat és juhot tenyésztettek, a szántókon gabonaféléket, repcét és dohányt termesztettek. Az első mezőgazdasági termelősövetkezet 1949-ben alakult meg, 1953-ban felépült a gépállomás. 1975-ben valamennyi tsz egybeolvadt. A kárpótlás végrehajtása után a föld nagy része ismét magángazdálkodók kezébe került, de megmaradt a Dózsa Tsz is.

A település II. világháború előtti ipari múltjából megemlíthető a Léderer-család szeszgyára, de volt itt malom és komp közlekedett a Tiszán. 1928-ban két, 1947-ben 25, 1960-ban 15 kisiparos működött.

A II. világháború után ktsz-ek alakultak, főleg kézműves tevékenységgel, javításokkal foglalkoztak. 2000-ben hatvan vállalkozót számláltak a községben. A kisiparos hagyományok ma is élnek. (Kengyeli kenyér).

A településen 1928-ban építettek iskolát Pusztakengyel határrészen, de működött iskola a Baghy-, az Erzsébet-, a Harkányi-, a Károlyi- és a Montágh-majorban is. Ezek az iskolák mindössze egy-egy tanteremből álltak, egy-egy pedagógussal.

A község művelődési háza az 1950-es években épült, a könyvtárban huszonnégyezer könyv kölcsönözhető.

Orvosi állás 1938-ban létesült először a településen. Az ezredfordulótól a gyermekorvosi szakrendelés is van.

1945 előtt csupán egy artézi kút volt, -a MÁV tulajdonában-, 1947-ben már hat, 1960-ban pedig kilenc.

Napjainkban a lakások közel 100 %-ban van víz, 70 %-ban gáz, s 65 %-ban telefon. Az utak 60 %-a szilárd burkolatú. **(Csatolva lakások adatsor)**

A község híres műemléke a település határában, a Szolnok-Hódmezővásárhely vasútvonal mentén a Bagi-major megállótól mintegy ötven méterre található **szélmalom**, amely jelenleg madármegfigyelő állomás. A domb, amelyen áll, úgynevezett **kunhalom**. **(Csatolva ismertető a 6 kunhalomról)**. A mára megfogyatkozott kunhalmok természetvédelmi értékek, fokozott oltalom alatt állnak, melyet a **1996. évi LIII. törvény** (a természet védelméről), az alábbiakban rögzít:

28. § (1) A védett természeti terület a védelem kiterjedtségének, céljának, hazai és nemzetközi jelentőségének megfelelően,

.....

(5) Természeti emlék, valamely különlegesen jelentős egyedi természeti érték, képződmény és annak védelmét szolgáló terület. A 23. § (2) bekezdése alapján védett forrás, víznyelő, **kunhalom**, földvár természeti emlékek minősül. **(Csatolva természetvédelmi rendelet)**
Természetvédelmi értékek III/L fejezet.

Meghatározó épület a község szívében a római katolikus templom s szomszédságában a református templom, valamint Bagimajorban a kápolna.

Kengyel déli részén található a halastó, amely ugyancsak becses természeti érték, ritka madárfajok élőhelye, a Tisza szabályozása következtében holtág.

A község lakóinak nemzetiségi kötődését tekintve 2001-ben: magyar: 92,0%; cigány: 1,4%; ismeretlen, nem válaszolt: 7,8%. (Forrás: ksh.hu.)

A település lakóinak és a lakások számának alakulását szemlélteti a táblázat:

Forrás: A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HELYSÉGNÉVTÁRA, 2008. Kengyel község lakónépességének, lakásainak számának és területnagyságának alakulása 2001-2008-ig. Központi Statisztikai Hivatal.

Időpont	Kengyel		
	Lakónépesség fő	Lakás db	területnagysága (hektár)
2008.01.01	4 105	1 410	7 914
2007.01.01	4 148	1 410	7 914
2006.01.01	4 235	1 410	7 914
2005.01.01	4 238	1 410	7 914
2004.01.01	4 274	1 411	7 914
2003.01.01	4 321	1 412	7 914
2002.01.01	4 370	1 412	7 914
2001.02.01. (népszámlálás)	4 370	1 412	7 914
2000.01.01	3 934	1 408	7 914
1999.01.01	3 969	1 409	7 914
1998.01.01	3 981	1 408	7 914
1997.01.01	3 975	1 407	7 914
1996.01.01	3 989	1 404	7 914
1995.01.01	3 999	1 404	7 914
1994.01.01	3 960	1 403	7 914
1993.01.01	3 988	1 399	7 914
1992.01.01	4 027	1 391	7 914
1991.01.01	4 063	1 380	7 914
1990.01.01. (népszámlálás)	4 072	1 371	7 914

A lélekszám átlag alatt csökken Kengyelen, az elvándorlás alig jellemző.

(Csatolva további demográfiai táblázatok a nemek megoszlására, a születések és halálozások számára.)

II. Kengyel természetföldrajzi környezete, éghajlati, felszíni, felszín alatti adottságok

Kengyel település egy kistáji egység része, felszínét tekintve túlnyomó részt tökéletes síkság, kisebb részben egyenetlen síkság. Felszínének kialakításban alapvetően a Tisza folyó játszott a főszerepet. A tökéletes síkságok ártéri eredetű síkságok, árterek, illetőleg alacsony ármentes részek.

Domborzat: A kistáj 80 és 105 méter közötti tszf-i magasságú, löszszerű üledékekkel fedett hordalékkúp-síkság. A relatív relief átlagos értéke kicsi (2 m/km^2). Felszíne jórészt ármentes síkság, illetve a déli peremén ártéri szintű síkság. A kistáj képében a mindenfelé megjelenő, kusza hálózatot alkotó elhagyott folyómedrek, morotvák, valamint a kunhalmok jelentenek izgalmas változatosságot.

Földtani adottságok: az Északi-középhegységből lefutó patakok hordalékkúpja (főként az Eger és a Tarna) a pleisztocénban befedte a kistájat, s összességében 150-170 méter vastag, többnyire finomszemű üledék akkumulálódott. A felszínen a pleisztocén végétől 8-10 méter vastag, egészen finomszemű folyóvízi üledék rakódott le, amely löszösödött. A felszín legnagyobb részét ez a löszös anyag, lösziszap borítja, hozzá igen jelentős téglagyagkészletek kapcsolódnak. Nagyobb területeket borít - főként a mélyebb, rossz lefolyású felszíneken - a holocén réti és lápi agyag.

Éghajlat: a kistáj mérsékelt meleg-száraz, de közel fekszik a meleg-száraz éghajlatú területhez, a déli részek már igen szárazak. Az évi napfénytartam 1970 és 2010 óra közötti; a DNy-i részek élvezik a több napsütést. A nyári évnegyedben kb. 810-820, a téliben 190 óra napsütés valószínű. Az évi középhőmérséklet $10,2-10,4^\circ\text{C}$, a vegetációs időszak középhőmérséklete $17,3-17,4^\circ\text{C}$. 192-195 napon keresztül, ápr. 9-11 és okt. 20-21 között a napi középhőmérséklet magasabb 10°C -nál. A fagymentes időszak a Tisza mentén ápr. 7-8-án, a középső területeken ápr. 10-én kezdődik, az első őszi fagyok okt. 20 körül várhatók. A fagymentes időszak kb. 193 nap. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga $34,4-34,7^\circ\text{C}$, a legalacsonyabb minimum-hőmérsékletek pedig $-17,0$ és $-17,5^\circ\text{C}$ között várható. Az ország legszárazabb vidéke ez a terület, évi csapadék kb 500 mm. A vegetációs időszak csapadéka 280-290 mm, a télen átlag 32-34 hótakarós nap, az átlagos max. hóvastagság 15-16 cm. Az É-ÉK-i és a déli a leggyakoribb szélirány; az átlagos szélesebesség $2,5 \text{ m/s}$ körül van.

Talajviszonyok: A kistérség talajai összes paraméterüket figyelembe véve nagyon változatosak, azonban a földtanilag fontos paraméterek, úgymint a talajképző kőzet és fizikai féleség tekintetében már egységesebb a kép. Talajképző kőzet tekintetében a löszös üledékek a jellemzőek a magasabb térszíneken, ennek is egy jellemző változata az infúziós lösz. A mély fekvésű területeken a talajok képződésében egyértelműen a vízfolyások által szétterített öntésiszap a mérvadó. Kisebb területen bár, de fontos szerepet játszott a talajok kialakulásában a homok. Fizikai féleség szempontjából már az agyagos vályog tekinthető uralkodónak. Kisebb foltokban itt is megjelenik természetesen a homok, illetve a térség K-i területein az agyag. Legnagyobb területen a réti csernozjom és változatai helyezkednek el, de megtalálhatók a szolonyec típusú szikes talajok, a réti talajok, a mészlepedékes csernozjom, a különböző öntéstalajok, valamint homoktalajok.

Vízkihasználás, vízgazdálkodás: A kistérség vízföldrajzi helyzetét a Tisza és a Hármas-Körös határozza meg. A Tiszán végrehajtott szabályozás látható hatásokat hozott. A folyó melletti töltések kiépítése következtében a holt folyóágak jó része a töltésen kívül rekedt.

III. A település környezeti állapotának áttekintése

A/. Levegőminőség, a település légszennyezettsége

1. MÉRŐHÁLÓZAT, MÉRÉSEK

A település levegő-állapotát globális és helyi tényezők egyaránt alakítják. Feladatunk elsősorban a helyi tényezők meghatározása és vizsgálata. Elmondható, hogy a levegő állapotára a település lakossága, a helyben működő ipari-mezőgazdasági és szolgáltató egységek, valamint az átmenő- és helyi gépjármű forgalom van a legnagyobb hatással.

Magyarországon van egységes levegő-minőségi figyelő rendszer, ez a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumhoz tartozó Országos Légszennyezettségi Mérés Hálózat.

2005 évtől a megye területén a KÖTI-KTV Felügyelőség immissziós mérőhálózatot Szolnokon, Jászberényben működtet. A mérőállomásokon folyamatos mintavétellel, de szakaszos feldolgozással mérik a kén-dioxid, nitrogén-oxid és az üledő porkoncentrációkat. Ezekon kívül mérésre kerül a szén-monoxid, szerves oldószer, szén-dioxid és egyéb légszennyező anyag.

Mivel Kengyel településen (és közelében) nem működik ebbe a rendszerbe tartozó megfigyelő pont, amely képet tudna adni a levegő állapotáról, illetve, a település területén imisszió mérés sem volt, így pontos adat nem áll rendelkezésre. Mérés hely a település környezetében legközelebb csak Szolnokon és Debrecenben található. Ezen városok belterületén lévő mérő állomások környezete levegő minőségi szempontból nem hasonlíthatók Kengyeléhez, így ezeket még vonatkozási adatként sem mutatjuk be.

2. Zóna besorolás

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló **4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet 1. számú melléklete** alapján Kengyel az alábbi kategóriába esik:

Zónacsoport a szennyező anyagok szerint

Kéndioxid	F
Nitrogéndioxid	F
Szénmonoxid	F
Szilárd	F
(PM10) benzol	E
Talaj	F
közeli ózon	B

A zónabesorolások értelmezése a **14/2001 (V. 9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet 4. melléklete** alapján:

B csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettségi határértéket és a túréhatárt meghaladja. Ha valamely légszennyező anyagra túréhatár nincs megállapítva, de a területen e légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettség meghaladja a határértéket, a területet ebbe a csoportba kell sorolni.

E csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

F csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

3. Kengyel levegő minőségét befolyásoló tényezők

3.1. Közlekedés: szerencsés helyzetű település a közlekedésből eredő füstgázok miatt, hiszen a település határában, annak teljes hosszát követve, található egy forgalmas közlekedési út. Mivel egyben ez az egyik megközelítő út, amely 4629 j-ű, Martfű és Törökszentmiklós irányába vezet, az erre felfűzött saját belső utak forgalmán kívül ebben az irányban nincs a településen átmenő forgalom. Ez különleges adottság, aminek fenntartásában érdekelt a település. Az önkormányzat kezelésében van a Rákócziútra vezető út.

A Törökszentmiklós-Martfű összekötő út 2007. évi forgalom számlálási adatait, az alábbi táblázatban mutatjuk be.

Számlálási szakasz	Személygépkocsi	Tehergépjárművek	Autóbusz	Motorkerékpár
Kengyel 11+400 km	1021	219	52	35

Forrás: Magyar Közút zártkörűen működő Rt válasz levele 2010.

A jelenleg érvényes forgalomfejlődési szorzók alapján a **2015 évre számított forgalomnagyság a 4629.j. ök. út mentén:**

- Tehergépjármű /nap: 356
- Kerékpár/nap: 62

(Forrás: Településrendezési Terv alátámasztó anyag.)

A belső forgalom megoszlásáról nincs pontos adat, de becsülhető, hogy az nem tekinthető levegőminőségi szempontból jelentősnek.

3.2. Földgáz és egyéb fűtés: Az elmúlt évtizedekben jellemző lakossági és intézményi fűtési mód a földgáz tüzelés lett. Ennek előnye, hogy gyakorlatilag alig kimutatható a fűtési eredetű kén-dioxid (SO₂) azon települések levegőjében, amelyek közel 100 %-ban ezt a fűtési módot használják. Kengyel ilyen település. Azonban meg kell jegyezni, hogy az utóbbi években sokan fontolgatják, legalább alternatívaként visszaállították a szén, fa fűtési módokat. Ahogyan országosan jellemző, kevesebben alkalmazzák családi energia forrásként a korszerű megújuló energiákat. A település levegőjében a szilárd fűtőanyagra való (alkalmanként ellenőrizetlenül háztartási egyéb hulladékok égetése) áttéréssel, ismét megjelenhet a kén-dioxid, jelentősebb szilárd és korom szennyezés. Becsülhető, hogy ennek mennyisége továbbra is elhanyagolható. Kengyelen nincs távfűtés, nem használják ki a termálvíz adta lehetőséget.

A földgáz szolgáltató által küldött adatok (**TIGÁZ levél csatolva, szolgáltatók levele mellékletben**):

Kengyel földgáz rendszerbe kapcsolási éve: 1993, az érintett közüzemi hálózatba kapcsolt lakások száma 1101, (2008-as adat).

A háztartások részére értékesített földgáz mennyisége:

2007-ben	1737 ezer m ³
2008-ban	1510 ezer m ³

A szolgáltató egyéb bontásban nem tartja nyilván a fogyasztási adatokat, így a lakossági, intézményi és Önkormányzati intézményi földgázfogyasztás arányát nem tudjuk megadni.

Fentiek alapján kijelenthető, mivel a településen a fő fűtési energiaforrás a földgáz, nincs jelentős, ebből származó füstgáz mennyiségi és minőségi terhelés.

3.3. Ipari légszennyezők: nem jellemző a településre. A törökszentmiklósi kistérségben 33 telephelyen, 112 db pontforrás van. (Forrás:KÖTIKTVF, szolgáltatók leve mellékletben.) Az ipari, intézményi légszennyezést alapvetően két csoportba sorolhatjuk.

- **Hőszolgáltatás:** Olyan ipari, szolgáltatási vállalkozás, hőszolgáltatási eredetű emissziót bocsátana ki, a települési adatszolgáltatás alapján legfeljebb a pékség említhető, amely kemencét üzemeltet, de a berendezés kapacitása nem bejelentés köteles, így erre vonatkozóan nincs emissziós adat.
- **Egyéb emisszió:** A Tiszavidéki Takarmánygazdálkodási Kft, Kengyel 075/5 hrsz. alatti telephelyén takarmánytisztító technológiát üzemeltet. Van 1 db pontforrás, amely emisszió adata szilárd anyag kibocsátásra határérték alatti. A rendelkezésünkre bocsátott mérési jegyzőkönyv 2009. évi.

P1 pontforrás szilárd anyag kibocsátás	Átlag koncentráció mg/m ³	Határérték mg/m ³	Tömegáram kg/h
	88,66	150	0,362

Egyéb légszennyező pontforrásról nincs információnk. A KÖTIKTVF megkereső levelünkre a 6-5/2010 iktatószámú válaszában a Montágh major 2007-ben megszüntetett szárítóval kapcsolatos légszennyező pontforrását említette. (Csatolva KÖTIKTVF szolgáltatók levele mellékletben)

Fentiek alapján kijelenthető, hogy a településen nincs olyan ipari, szolgáltató, amelyik emissziója jelentős, a hőszolgáltatás többségében földgáz alapú.

3.4. Nyílt területi égetés: Az Önkormányzata készített környezetvédelmi rendeletet, ebben csak a növényvédelmi okok miatt kötelezően elégetendő növényi maradékok égetéséről rendelkeznek, ezért a **21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet** (a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról) 11. § az irányadó, mely szerint: Hulladékok nyílt téri, illetőleg háztartási tüzelőberendezésben történő égetése tilos. (Rendelet csatolva a mellékletek között.)

Részletezve:

(2) A háztartásban, kis mennyiségben keletkező papírhulladék, veszélyesnek nem minősülő fahulladék háztartási tüzelőberendezésben történő égetése külön engedély nélkül végezhető.

(3) Vonalas létesítmény (közút, vasút, töltés, árok bevágás stb.) mentén - a létesítmény tengelyétől számított 100 méteren belül - bármely növényzet égetése tilos.

(4) Lábon álló növényzet, tarló, illetve növénytermesztéssel összefüggésben keletkezett hulladék égetése tilos, kivéve, ha jogszabály másként nem rendelkezik.

(5) Engedély nélküli nyílt téri égetésnek minősül, ha a hulladék - elemi kár kivételével - bármilyen más okból eredően kigyullad.

(6) Az erdei vágástéri fahulladék, valamint az egyéb erdőgazdasági fahulladék erdővédelmi célú, nyílttéri égetésére külön jogszabályban foglaltak az irányadók.

(7) Nyílt téri égetéssel járó tűzoltási gyakorlat külön jogszabályban foglaltak szerint végezhető.

(Kivonat: JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM (2009-2014))

Levegőminőség javításával kapcsolatos megyei távlati feladatok, melyekben a település érdekelt:

- *településeket elkerülő úthálózat kiépítésének szorgalmazása: **bár a környékbeli településekhez képest jobb helyzetben van, érdekelt.***
- *levegőminőség okozta egészségügyi problémák mérséklése: **Nem jellemző.***
- *a biológiai allergének, egészségkárosító gyomnövények, továbbá a közlekedési eredetű és ipari tevékenységből származó tényezők által előidézett lakossági megbetegedések számának csökkentése, **Ipari, mezőgazdasági eredetű gondok nincsenek, de az allergén növények okozta egészségi programokban érdekelt.***

Összegzés:

Kengyel levegő minőségi értékei - a települést elkerülő átmeneti forgalmi és a földgáz fogyasztási adatok alapján-, nagy valószínűséggel, nagyságrendekkel az egészségre káros érték alatt vannak, a szénmonoxid, nitrogén-oxidok, a kéndioxid és a szénhidrogének a vonatkozásában. Ez a forgalmi adatokból, a földgázzal ellátott ingatlanok arányából és abból a tényből lehet levezetni, hogy jelentős, környezetterhelést jelentő légszennyező pontforrás, egyéb pontforrás, diffúz forrás a településen belül nincs, időszakosan üzemel egy db mezőgazdasági pontforrás, amely ismert mennyiségű port bocsát ki.

Stratégiai célként kell megfogalmazni, hogy ez olyan érték, aminek a fenntartásáról gondoskodni kell.

Természetesen ez nem jelenti azt, hogy tiltani kell a település közigazgatási határán belül bármely emisszióval járó új létesítmény működését, ez annyit jelent, hogy ezek létesítése során az elérhető legjobb technika alkalmazása mellett, a szükséges engedélyek beszerzése, mérések előírásával a kockázatok minimalizálásával ezt a jó állapotot fenn kell tartani.

A komposztálható hulladékok helyben való komposztálását szükséges népszerűsíteni, pályázati úton eszközök beszerzésével, hónapokig tartó oktatási, tájékoztatói programmal, a rendszert ki lehet alakítani.

A környezetvédelmi rendelet kiegészítésével pontosabban lehetne szabályozni a nyílt téri égetést.

B/. A vízgazdálkodás, vízvédelmi helyzet

1. Természetes, állandó vízfolyások:

A megye fontosabb felszíni vizei:

- Tisza
- Zagyva
- Tarna
- Hortobágy-Berettyó

Kengyel közigazgatási területén természetes, állandó felszíni vízfolyás, nincs.

2. Időszakos vízfolyás: a Csorcsány-ér.

3. Csatornák, mesterséges vízfolyások

Öntöző víz csatornák vízminősége többnyire a csatlakozó vízbázis vízminőségét tükrözik, az NK esetében a Tisza folyó vízminőségét. A Nagykunsági főcsatorna „kiváló-jó” vízminőséget képvisel.

Kengyel község belterületi csapadék vízelvező-hálózatának rendszere a település természetes mélyvonulatai alapján alakult, pontos rajzot nem sikerült fellelnünk, az információk több térkép alapján álltak össze.

A község belterülete részben zárt rendszerben csatornázott, részben nyílt árkos, nagyrészen szikkasztó rendtzerű a zárt rendszerű hálózat vizét a Kiskengyeli belvívcsatorna vezeti el, amely az Alcsi-szigeti Holt-Tiszába csatlakozik. A belterületi csatorna 2,5 km szakaszon zárt, fő vonala: Kossuth-Petőfi-Vasvári-Jókai utcák, melyek lefolyó ráccsal ellátottak. Megléte óta karbantartása nem tervszerű, csak szükség szerinti, főleg kárelhárítási célú.

3.1. A belvív-csatornahálózat öblözetei:

I - es vízgyűjtő terület: (a község D- i része), a területegység nagysága: 40 ha. Martfű felöli megközelítésből nézve, északról Petőfi út, keletről a Zrínyi út (út és a vasút töltés bal oldala), délről Kinizsi út, nyugatról a Temető út ill. a Kengyeli – legelő.

A területegység felszíni vizének befogadója: a Zrínyi út, Vasvári út, Kossuth út, Petőfi út zárt belvív csatornáin keresztül a Kiskengyeli csatornába torkollik.

A területegységnek mély fekvésű része nincs.

II - es vízgyűjtő terület: a területegység nagysága: 25 ha.

Határai: Martfű felöli megközelítésből nézve, északról Dózsa Gy. út, keletről a Thököly út (út és a vasút töltés bal oldala), délről Petőfi S út, nyugatról a József A. út ill. a Kengyeli – legelő, Kengyeli – Lapos.

A területegység felszíni vizeinek befogadója: a Petőfi út, Kossuth út, Rákóczi út, Dózsa út zárt csatornáin keresztül a Kiskengyeli csatornába torkollik.

A területegység mély fekvésű része: a József A út, Dózsa Gy. út mély fekvésű ingatlanjai.

III - as vízgyűjtő terület: a területegység nagysága: 100 ha.

Határai: Martfű felöli megközelítésből nézve, északról földút, mezőgazdasági területek, keletről a Thököly út (vasút töltés bal oldala), délről Dózsa Gy. út, nyugatról a József A. út ill. a mezőgazdasági területek.

A területegység felszíni vizeinek befogadója: a Kossuth út, Dózsa Gy. út zárt csatornáin keresztül a Kiskengyeli csatornába torkollik.

A területegység mély fekvésű része: a József A. út, Arany J. út Dózsa Gy. út által határolt

terület mély fekvésű része.

IV - es vízgyűjtő terület: (Kengyel-Bagimajor területe) a területegység nagysága: 111 ha.
Határai: Martfű felőli megközelítésből nézve, déli oldalon Kaffka M. út, nyugati oldalon Táncsics út, északi oldalon Halastó, mezőgazdasági területek, keleti oldalon Radnóti út által bezárt területről van szó, a közút, és a vasút gyakorlatilag kettészeli a települést.
 A területegység felszíni vizeinek befogadója: a Halastó.
 A területegység mély fekvésű része: A Mikszáth út, Táncsics út, Felszabadulás utak által közre fogott terület Halastóhoz közeli lapos terület ingatlanjai.

3.2. Belvíz által veszélyeztetett területek a Bagimajor halastó melletti rész, a Harkányi major-Németh tanya (074 hrsz.) és a Kossuth úti házi kertek.

(Csatolva belvízi képek 2010.)

3.3. A meglévő árokrendszer – amelyből kivétel az 1971-ben elkészült, 2,5 km hosszú, zárt belvíz

csatornahálózat, zömében földmedrű, melyek folyamatos karbantartást és fenntartást igényelnek. Nagy esőzések, hirtelen olvadások esetén a mély fekvésű területeken, illetve ott, ahol a víz továbbjutása akadályozott a víz betörhet a telkekre, előnthei a mélyebb fekvésű épületrészeket.

(Csatolva megyei besorolás: belvízi veszélyeztetettség, költség és ütemezés táblázat,)

4. Megyei tervek a vízrendezésre

A megyei felmérés megtörtént Munkaszám : 112/2005.

A dokumentum címe: FELMÉRÉS ÉS ÉRTÉKELÉS A JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI TELEPÜLÉSEK BELTERÜLETI VÍZRENDEZÉSI TERVELLÁTOTTÁSÁGÁRA
 Megrendelő Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat, 5001 Szolnok, Kossuth L. u. 2. sz. Szolnok, 2006. február hó.

A Kengyelre vonatkozó rész megállapítása: Belterületi utcahossz 23.312 m. **A település közepesen belvízveszélyes besorolású öblözetben helyezkedik el, előtéssel veszélyeztetett terület nagysága 5 ha. A meglévő elvezető csatorna hossza 2500 m, rossz állapotban van, átépítését el kell végezni, továbbá a hiányzó csatornákat ki kell építeni.** Vízrendezési tervvel nem rendelkezik a település, benyújtott pályázata nincs.

5. Vízkivétel, öntözés

Mesterséges öntöző csatorna a Nagykunsági főcsatorna. A csapadékhiányos viszonyok miatt, az öntözéses gazdálkodás a térségben nélkülözhetetlen. Az 1960-as években öntözőfürtöket telepítettek, amelyekkel biztosították a gazdálkodás vízszükségletét, még a legmelegebb időszakokban is. **(Csatolva öntöző fürtök)** A környéken hat telep működött, amely darabonként 1500 hektárt szolgált ki. Az 1960-as évek végén gyártottak úgynevezett gördülő szárnyvezetékeket, némelyik akár 300 méteres hosszúságú volt.

Öntöző csatorna hálózat: üzemeltető Regionális Vízmű Zrt, az alcsiszigeti Holt Tisza rendszer fő eleme, a 60-as években létesült.

(Csatolva öntöző rendszerek 1990-es dokumentumok)

6. Állóvizek, halastó

Kengyel déli részén található a halastó, amely természeti érték, ritka madárfajok élőhelye.

Az 1980-as években a kengyeli „Dózsa” Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, valamint a rákóczi falvai „Rákóczi” Mezőgazdasági Termelő Szövetkezet közösen gondozta, valamint halászta.

Ma a tó a „SIL-TOK” Kft tulajdonában van. A szegedi székhelyű cég 1992 óta gazdálkodik itt. A cég 349 hektáros vízfelülettel rendelkezik. Hét tóegységük van és tizenegy telelőtavuk. A halállomány 90 %-a ponty, a fennmaradó 10 %: amur, busa, harcsa, süllő, kárász, törpeharcsa. A lehalászott halak 90 %-a Magyarországon kerül értékesítésre. A növényzete: nádas, gyékényes, kákás. Tógazdasági haltermelésen kívül, annak értékesítésével, vadgazdálkodással, valamint szántóföldi növénytermesztéssel is foglalkoznak. Ehhez 50 hektáros mezőgazdasági területtel rendelkeznek, amelyen rendszerint takarmánynövény termesztnek.

A tó helyi védelem alá vonása indokolt, mivel ritka madárfajok élőhelye. (Forrás: Kengyel község településrendezési terve)

A tó víz utánpótlása is az Alcsiszigeti Holt Tiszából érkezik. Probléma, hogy miközben tápvíz igénye van a tónak, eközben a csapadékvizek egy része is ide van bevezetve, a csapadékvíz hektikuságát alig tudja kezelni a meglévő csatorna hálózat. Tartósan nagy mennyiségű csapadék esetén volt példa (2006), hogy a tó magas vízállása veszélyeztette a környéket, egy részét el is öntötte.

7. Árvízvédelem, vízkárelhárítás

A lakosság és az anyagi javak védelme fontos, ezért Kengyel 2003-tól rendelkezik „Árvízvédelmi Terv”-vel. (Vízrendezési terv nincs). A terv tartalmazza a veszélyhelyzetek feltárását, a védelmi feladatok meghatározását, a védelemhez szükséges erők és eszközök számbavételét, az együttműködés megszervezését.

A Tisza folyón a védekezési feladatokat a KÖTIVÍZIG látja el. Az Önkormányzat közreműködik a szükséges közerő mozgósításában.

Jász – Nagykun - Szolnok megye területének 76 %- a árvíz által veszélyeztetett terület. Kengyel területe az Alcsiszigeti árvízi öblözetben (94 km²) helyezkedik el, közigazgatási területét árvízvédelmi létesítmény nem érinti. Az öblözet a Tisza bal partján lévő **Cibakháza – Pityókai árvízvédelmi szakasz** fővédvonalait mentesítik az árvizektől. Kengyel település területe

árvízi előntéssel a Tisza felől vehető figyelembe, bár a folyó teljes egészében töltéssel védett, ahol eddig töltésszakadás még nem fordult elő.

8. Felszín alatti vizek (Forrás:J-Nk-Sz megyei környezetvédelmi program, KÖTIKTVF állapot adatok)

8.1. Talajvizek

A J-Nk-Sz megyében a talajvizek túlnyomóan öntözési céllal kerülnek felhasználásra. A megye területein a talajvíz-készletek átlagos kihasználtsága 51%-os, kissé csökkenő tendenciájú.

A talajvizek minőségét a rendelkezésre álló csekély adatmennyiség, valamint a víztérnek a hidrometeorológiai viszonyok változására való gyors reagálása miatt igen nehéz minősíteni. Belterületeken, főleg a szennyvíz vezetékkel nem ellátott településeken, a talajvizek csaknem kivétel nélkül valamilyen mértékben szennyezettek. Mivel a talajvizek jelentik a mélységi vizek utánpótlásának bázisát, azok állapotának jobb megismerése és a további szennyezésének visszaszorítása kiemelt feladat.

8.2. Rétegvizek

A megye területén az alsó és felső pleisztocén korú víztartók jelentik a fő ivóvízbázist. A víztermelések következtében a nyugalmi vízszintekben 1-5 m-es regionális süllyedések jelentkeznek a vízadó képződményekben.

A koncentrált rétegvíztermelések kvázipermanens tölcseirei elsősorban Jászberény, **Törökszentmiklós**, Mezőtúr, Tiszaföldvár, Martfű, Túrkeve térségében figyelhetők meg. Az alsó pleisztocén képződmények a területen felfelé irányuló vízmozgással jellemezhetők, a vízkivételek hatására a felszivárgás intenzitása csökkent. A pozitív nyomásgradiensű területeken a piezometrikus szintek alapján 1-8 mm/év felszivárgási intenzitás határozható meg. A felső pleisztocén képződmények szekunder állapotú piezometrikus szintjei a sokévi átlagos talajvízszint alatt helyezkednek el. A talajvíz lefelé irányuló szivárgásának valószínűsíthető intenzitása 2-10 mm/év, a nyomáskülönbségtől és a földtani felépítéstől függően.

A mesterséges vízkivételekkel befolyásolt (szekunder) vízforgalomra jellemző, hogy a felfelé szivárgó idős pleisztocén rétegvizek nem érik el a talajvizet, hanem a felső pleisztocén rétegek laterális vízmozgás formájában továbbítják a keresztáramlás hozamát. Ez a réteggösszetétel nem csak a feláramló alsó pleisztocén rétegvizeket, hanem - a talajvízhez viszonyított negatív nyomásállapota következtében - a térség lefelé szivárgó talajvizet is összegyűjti.

8.3. A termálvizek

A megye területén kedvező termálvíz beszerzési lehetőségek vannak. A termálkutak elsősorban kommunális céllal (fürdők ellátása) kerülnek hasznosításra. A hévíztartó felső pannon képződménycsoportot a helyszíntől függően 900-1500 m között szűrőzik a termálkutak. A kitermelhető víz hőmérséklete 40-65 °C. A vízkövesedés ritkán jelent gondot. Az összlet nyomáscsökkenése nagyon jelentős (helyenként több atmoszférás), a kitermelés általában szivattyús vagy kompresszoros.

A használt termálvizek sótartalma a felszíni befogadók károsanyag (sók) terhelését növelik. A vízmérleg szerint a termálvíz készletek átlagos kihasználtsága mintegy 37 %-os, növekvő mértékű. A víztartó képződményekben jelentkező nyomáscsökkenések miatt takarékosabb hévízgazdálkodásra van szükség. A takarékosabb felhasználást segítik a víz-visszaforgatásos rendszerek is.

8.3.1 Termálvízkút:

A község déli részén (086/26-27 terület) található egy 700 l/perc vízhozamú termálkút, a magas jódtartalmú 65-70 °C-os víz lehetőséget teremt gyógyfürdő kialakítására, környezetében üdülőtellek létesülhetnek. A létesítmény 2000-ben felújításra került.

(Forrás: Kengyel község településrendezési terve)

Hévízkút adatai: Kengyel, 086/27 hrsz., EOVS koordináták: X: 193 500,86, Y: 747 958,53
Csövezett kút mélysége: 1070 m.

Réteg leírás: 0-1,5 m-ig	Holocén
1.5-167	Pleisztocén
167-449.5	Pliocén/Felső pliocén
449.5-972	Pliocén/Felső Pannóniai
972—1909	Pliocén/Alsó Pannóniai
1909-1985	Miocén
1985—2048	Miocén?/paleogén ?
2048-2179	Paleogén
Nyugalmi vízszint: +18 m, Fajlagos vízhozam: 500 l/perc	
Kitermelt víz hőfoka: 61 °C, talphőmérsékleten: 69 °C.	

A víz sok oldott ásványi anyagot tartalmazó, igen lágy, nátrium kloridos-hidrogén karbonátos jellegű jodidos, fluoridos termásvíz. A víz a **74/1999. (XII. 25.) a természetes gyógytényezőkről EüM rendelet 2. melléklete alapján ásványvízzé minősíthető**, melynek feltételei:

1. Természetes ásványvíz (a továbbiakban: ásványvíz), amely
    - a) természetesen vagy védelmi intézkedésekkel védett, felszín alatti vízáadó rétegből származik,
    - b) eredeténél fogva tiszta,
    - c) az adott felhasználási formában mikrobiológiai és kémiai szempontból az emberi egészségre ártalmatlan,
    - d) összetétele, oldott szilárd ásványianyag-tartalma a víznyerő helyen - a természetes ingadozás határain belül - közel állandó, és
    - e) **oldott összes ásványianyag-tartalma literenként legalább 1000 mg**, vagy az oldott összes szilárd ásványianyag-tartalma 500-1000 mg/l között van és tartalmazza az alább felsorolt aktív biológiai anyagok valamelyikét
- ea) külsőleg történő felhasználásban:

Lítium-ion	legalább 5 mg/l
Szulfid-ion vagy titrálható kén	legalább 1 mg/l
Bromid-ion	legalább 5 mg/l
Jodid-ion	legalább 1 mg/l
Metakvasav	legalább 50 mg/l
Radon-aktivitás	legalább 37 Bq/l
Szabad szén-dioxid	legalább 1000 mg/l
eb) belsőleg történő felhasználásban:	
Nátrium-ion	kevesebb 200 mg/l-nél
Magnézium-ion	legalább 20 mg/l
Kalcium-ion	legalább 60 mg/l
Fluorid-ion	0,8-1,2 mg/l
Szabad széndioxid	legalább 1000 mg/l.

8.3.2. Kengyel-Bagimajor vízellátó rendszer (nem meleg vizű) kútjai:

Vízjogi engedély: JNK Szolnok Megyei Víz és Csatornamű nevére: 15.40 4-2/1996 számon, átírva a Törökszentmiklós Térsége Víz-Csatornamű Kft nevére, 1990-ben, módosítva KÖTI-H-00061-003/2003 számon. 3 db kút.

Kút kataszteri szám: B-21.Vízikönyvi szám, Tisza/4361, tartalék kút.

Kútadatok:

Mélység: 520,0 m, EOVS X:=195,600 és Y=748,484

Maximálisan kitermelhető vízhozam: 80 l/perc, 115 m³/d.

Üzemben kitermelhető vízhozam: 50 l/perc, 72 m³/d.

Víz hőfok: 26 °C.

Víz minősítés: vasas, agresszív víz.

Kút kataszteri szám: B-27.Vízikönyvi szám, Tisza/4361, tartalék kút.

Kútadatok:

Mélység: 90,7 m, EOVS X:=193,727 és Y=747,358

Maximálisan kitermelhető vízhozam: 86 l/perc, 123 m³/d.

Üzemben kitermelhető vízhozam: 55 l/perc, 86 m³/d.

Víz hőfok: 15,5 °C.

Víz minősítés: vasas, mangános, agresszív víz.

Kút kataszteri szám: B-29.Vízikönyvi szám, Tisza/4361, tartalék kút.

Kútadatok:

Mélység: 97,0 m, EOVS X:=195,595 és Y=748,398

Maximálisan kitermelhető vízhozam: 280 l/perc, 403 m³/d.

Üzemben kitermelhető vízhozam: 195 l/perc, 280 m³/d.

Víz hőfok: 17 °C.

Víz minősítés: vasas, mangános, agresszív víz.

(Vízjogi engedély és módosítása csatolva.)

9. Ivóvízminőség-javító Program (Forrás:J-Nk-Sz megyei környezetvédelmi program)

Az ivóvízminőség-javítás az Észak-Alföldön 3 megyét érintő regionális összefogással kezdődött meg 2001-ben. A megyéből az I. ütem 11 települést érintett, a vízművek rekonstrukciós munkái várhatóan 2010. június végéig befejeződnek.

Az Ivóvízminőség-javító Program II. üteme 2005 évtől indult. 2006-2008 években elkészültek a megvalósíthatósági tanulmányok. A megyéből jelenleg 7 társulásba tömörülve 36 önkormányzat érintett.

A besorolás szerint **nincs ivóvízminőségi probléma** 14 településen (Jászberény, Jászárokszállás, Jászfényszaru, Jászágó, Szolnok, Újszász, Zagyvarékas, Szászberek, Tószeg, Rákóczi falva, Rákócziújfalú, Szajol, Fegyvernek, **Kengyel**).

10. Felszín alatti vízbázisok védettsége

Vizsgálatok szerint a víztermelési céllal igénybevett összletek a felszíni szennyeződésekkel szemben megfelelő természetes védettséggel rendelkeznek, beleértve Kengyel területét is.

(Kivonat: JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM (2009-2014)):

Vízvédelemmel kapcsolatos megyei távlati feladatok, melyekhez a település csatlakozhat, érdekeltsége alapján

Vízvédelemmel kapcsolatos távlati feladatok:

- **bel- és külterületi vízrendezés összehangolása: Vonatkozik, érdekelt.**
- **vízminőség monitoring rendszer kiépítése: Ha kiépül, az adatok hasznosításában érdekelt.**
- **a megye meglévő és rejtett vízbázisának átfogó hasznosítása és védelme: érdekelt.**
- **racionális és környezetkímélő vízhasználat és a szennyezést csökkentő technológiák elterjesztése: érdekelt.**

Összegzés:

Kengyel településnek természetes és állandó felszíni vízfolyása nincs, holtágból kialakított halastó, időszakos és művi úton létesített csatorna hálózata van. Vízgazdálkodási szempontból meghatározó a Tiszaág (Alcsiszigeti Holt-Tisza)közelsége, de a Körös vízrendszer is hatással van a területre.

A térség jellemzően aszályos, de az elmúlt tíz évben három rendkívül csapadékos év volt, amelynek következményeként belvíz volt a szántóterületeken. 2005 júniusában, egy nap alatt hullott 240 mm eső.

Az általános csapadékhányt a Nagykunsági főcsatornából kivett vízzel a mezőgazdaság vonatkozásában pótolják, évtizedek óta kiépített, jól működő locsoló hálózat működik. Belvízi veszélyhelyzet ritkán fordul elő, de van terület (5 ha), ami ilyen értelemben veszélyeztetett.

A felszín alatti talajra és rétegvizekre vonatkozóan adat alig áll rendelkezésre. -100 m és -500 m környékén vasas, mangános, agresszív vizeket adó, 3 db ivóvíz kútra, és az 1070 m-es magas sótartalmú 1 db termálvíz kútra az adatok ismertek. Az ivóvíz kutak vizéről elmondható, hogy kezelést követően a **201/2001. (X. 25.) az ivóvíz minőségi követelményeiről** és az ellenőrzés rendjéről kormányrendelet 6. számú melléklet, „A szolgáltatott ivóvíz vonatkozásában nyilvántartott minőségi kifogással érintett települések listája” alapján nem nyilvántartott település, vagyis Bór, Fluorid, Nitrát, Nitrit, Arzén, Ammónium, Vas, Mangán komponensekre határértéken belüli a szolgáltatott ivóvíz. Megállapítható, hogy a megye területén ivóvízes céllal termelésbe állított víztartó képződményeinek természetes hidrogeológiai védettsége jónak minősíthető, az esetleges szennyező-front lejutása a megye túlnyomó részén meghaladja a 30 évet.

Ennek ellenére azonban fokozottabban törekedni kell az utánpótlódás bázisául szolgáló talajvizek szennyezésének visszaszorítására

Megállapítható, hogy a vízkivételek mind az ivóvíz vonatkozásában, a fűtő kutakból, mind a mezőgazdasági locsolás szempontjából jól működő rendszerekben biztosított.

Probléma: a belvíz és csapadékvíz elvezető rendszerek részben hiánya, részben kapacitása és műszaki állapota.

C/. Szennyvízelvezetés és szennyvíztisztítás

1. Jogszabályi háttér

A Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és -tisztítási Megvalósítási Program értelmében a kijelölt szennyvízelvezetési agglomeráció területén a települési szennyvizek közműves szennyvízelvezetését és a szennyvizek biológiai tisztítását, illetőleg a települések szennyvizeinek ártalommentes elhelyezését meg kell valósítani, legkésőbb:

- a) 2008. december 31-ig a 10.000 lakosegyenértéknél nagyobb terhelést meghaladó szennyvíz-kibocsátású, külön jogszabály által kijelölt érzékeny területeken, a nitrogén és foszfor eltávolítás egyidejű biztosításával;
- b) 2010. december 31-ig 15.000 lakosegyenérték terhelést meghaladó szennyvíz-kibocsátású szennyvíz-elvezetési agglomerációk területén;
- c) **2015. december 31-ig a 2.000-10.000 lakosegyenérték terheléssel jellemezhető szennyvíz-kibocsátású szennyvíz-elvezetési agglomerációk területén.**

A megye 25 ellátatlan települése közül 6 település lakosszáma haladja meg a 2000 főt, így a Nemzeti Program alapján, ezeken a településeken a szennyvíztisztítást és elvezetést 2015 év végéig meg kell oldani. A megyében **Kengyel**, Jászládány, Jászfákóhalma, Jánoshida, Tiszapüspöki, Tizaszentimre települések tartoznak ebbe a kategóriába.

A megye települései közül nincs szennyvízcsatorna hálózat az alábbi településeken: Jászágó, Jászdózsa, Jászfelsőszentgyörgy, Jászfákóhalma, Jászivány, Jásztelek, Jánoshida, Jászboldogháza, Jászládány, Tiszabura, Tiszaderzs, Tizaszentimre, Tiszaigar, Tiszaörs, Nagyiván, Tomajmonostora, Tiszabő, Fegyvernek, Tiszapüspöki, Örményes, Kuncsorba, Tiszatenyő, **Kengyel**, Kétpó, Öcsöd, Nagyrév, Tiszainoka, Tizsakürt.

2. Folyamatban lévő szennyvízes projekt: (Csatolva projekt kivonat ÉMT)

Új fejlesztések a KEOP pályázat alapján:

- települési szennyvíztisztító telep bővítése és szennyvízcsatornázás Fegyverneken,
- Öcsöd település csatornázása és szennyvíztisztítása,
- **szennyvízelvezetés és tisztítás fejlesztése Tiszatenyőn és Kengyelen,**
- Jászládány településen szennyvízhálózat kiépítése szennyvíztisztító teleppel,
- Jászfelsőszentgyörgy település szennyvízelvezetés és tisztítás programja a Tápiómenti Régió szennyvízelvezetés és szennyvíztisztítás projekten belül.

(A fejlesztés részletesen kifejtve a közművek/szennyvíz fejezetben.)

(Kivonat: JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM (2009-2014)):

Vízvédelemmel kapcsolatos megyei távlati feladatok, melyekhez a település csatlakozhat, érdeke alapján

Vízvédelemmel kapcsolatos távlati feladatok:

- ***házi szennyvízbekötések szorgalmazása: érdekelt.***
- ***felhagyott döngutak, szennyvíz leürítő helyek és ingatlanon belüli szennyvízagnák, bezárt települési szilárd hulladéklerakók rekultivációja: érdekelt.***

D/. Felszíni formák, domborzat, talajviszonyok, talajvédelem.

A törökszentmiklósi kistérség a szolnoki ártéren és a Szolnok- Túr-i sík természetföldrajzi kistájon elhelyezkedő, 80-105 m közötti tengerszint feletti magasságban részben folyóvízi hordalékkal, részben lösz és löszös üledéken fekvő síkság. Az folyóvizek által elárasztott, hordalékkal feltöltött területeken fekvő rész tökéletesen sík, míg a lösszel fedett felszín kisebb-nagyobb mértékben dombos, de művelhető lejtőkkel. Felszínét elhagyott folyómedrek és holtágak gazdag hálózata tagolja. Élő, Tiszába csatlakozó állandó vízfolyása nincs, fő mesterséges vízfolyás a Nagykunsági főcsatorna.

Átlagos körülmények között talajvízzel való relatív telítettség 65-80 %-os, a nyári felmelegedés erősödésével – ha az átlagos havi csapadék elmarad a vízszükséglettől – a talaj relatív nedvességtartalma 30 % alá is eshet. A vízhiányos (április-szeptember) hónapokban az átlagos hiány eléri – időnként meg is haladhatja – az 1500 m³/ha értéket, ezért a kistérség aszályosnak minősül. A csapadék sokéves átlaga 500 mm alatti, elosztása rapszodikus.

1. Talajtípusok, termőföld minőség

A kistérség talajtakaróját tíz talajtípus alkotja. Meghatározó talajtípusa a mintegy 45 %-os területi arányú réti csernozjom talaj, illetve ennek mélyben sós (3%) és mélyben szolonyeces (3%) altípusai. A szikes talajok 12 %-os aránya a megyei átlagot közelíti, a kistérség szikes talajai döntően a viszonylag kedvezőbb tulajdonságokkal bíró sztyeppesedő altípusba tartoznak.

Öntéstalajok 22 %, döntően a Tisza ártéri részén. A nagyobb humusztartalmú réti talajok csak 3 %-nyi arányt képviselnek.

A termőföld minőségének kifejezésére a STEFANOVITS-MÁTÉ-FÓRIZSNÉ 100 pontos kategóriarendszert használják, miszerint 100-as értékű a nagy termékenységű, hibáktól mentes talaj. (A különböző talajhibák (szikesedés, nagy agyagtartalom, felszín közeli zárórétegek, stb.) a százas értékszámot csökkentik.) A kistérségi területen a maximum a 90-es értékszám. Összhangban a talajtípusok elhelyezkedésével, a jobb minőségű földek területi arányát tekintve a kistérségen belül a legkedvezőbb helyzetben Fegyvernek, Örményes, Kuncsorba, Tiszatenyő, **Kengyel** és Kétpó van.

Kengyel külterülete 100 %-ban réti csernozjom talajjal fedett.

A terület legnagyobb része karbonátos réti csernozjom talaj. A löszhát mély vonulatokkal van szabdalva, amelyekben réti talajok találhatóak. A halastó környékén is ilyen található, amelyet szolonyeces réti talaj ölel körül. Ez a talajtípus egy régi tiszai morotva természetes lefűződésére utal. A község határában sok helyen magas mészlepedék tartalmú csernozjom talajok fordulnak elő. A mélyebb területeken réti csernozjom talaj van. A község határától délkeletre szikes altalajú csernozjom, valamint mélyben sós, mélyben szolonyeces talajok találhatóak.

A talajok jók, közepkötöttek. Fizikai féleségük: agyagos vályog, jó vízmegtartó képességgel, jó vízháztartással.

A rendkívül jó minőségű fekete mezőségi talajoknak jó tápanyag-szolgáltató képességük van, a vízáteresztő-képesség kicsi (ez függ a talajvíz aktuális mélységétől is). A jobb területek átlagban 60-80 cm-es vastagságú termőréteggel rendelkeznek, amely alatt homokos, löszös

alapközet található. Ennek van pozitív következménye: jó a kapilláris felszívó hatása, így a víz gyorsabban juthat a felszín közelébe. Negativitása viszont, hogy gyors leszivárgás történhet, ahogy elhagyja a felső réteget.

2. A termőföld hasznosításának szerkezete, művelési ágak

A kistérség területének, mintegy 90 %-a mezőgazdasági (szántó, rét, legelő) hasznosítású.

A mezőgazdasági terület aránya és a termőterületen belüli szántó aránya a mezőgazdaság kistérségen belüli súlyát támasztja alá.

A rét és legelőterületek aránya 3 %, ami lényegesen kisebb a megyére jellemző 8 %-nál. Ez részben a szántó hasznosításra alkalmas jobb minőségű földek megyei átlagnál kedvezőbb arányára vezethető vissza. Az erdővel és átmeneti erdős-cserjés területtel fedett földterület 4 %, szintén alacsony. A kistérség talajadottsági mozaikossága befolyásolja a termőföld hasznosítási szerkezetét is. A kedvező arányjavításra az érzékeny területek, mint a termelésből kivonásra kerülő területek lennének a legalkalmasabbak.

Kengyel községhez 6000 hektáros szántóterület tartozik.

Határai: Mezőhék, Martfű, Bagimajornál a Tisza II-ig, Rákócziújfalú, Rákóczifalva, Halastó, Tiszatenyő Törökszentmiklós, Kétpó.

(Csatolva művelési ágak táblázat).

3. Tájsebek

Ebbe a kategóriába tartoznak a felhagyott, nem művelt roncsolt - vályogvető gödör, homokbánya- területek - , amelyek rontják a tájképet és egy részük a környezetre is károsan hat a területen azáltal, hogy vonzzák, az illegálisan lerakott szilárd és/vagy folyékony hulladékokat, emiatt szennyező hatásuk kialakulhat.

Közös vonásuk, hogy távlatban célirányos tájrendezési, rekultivációs feladatokat igényelnek, attól függően, hogy hosszabb távon a tájba illesztés milyen kiemelt és/vagy komplex hasznosítási célprogramot határoz meg.

Ilyen helyek a község külterületén találhatóak: a már felszámolt homokbánya, amely most akácos; valamint az agyaggödör, amely a község megszűntetett, rekultiválásra váró hulladéklerakója, (hrsz. 1271), mely várhatóan 2010- 2011-ben ben rekultiválásra kerül.

A településen évek óta bezárták a döngkutak, (hrsz. 0140/11), amelyen rekultiváció nem volt.

4. Termőtalaj állapotát veszélyeztető környezeti hatások

A talaj használatkor féltő gonddal kell odafigyelni a talaj védelmére, a termőképességének megőrzésére.

A talaj állapotát veszélyeztető környezeti hatások:

- szakszerűtlen műtrágya és növényvédőszer alkalmazás,
- túlzott hígtrágya adagolás
- illegális szennyvíz leürítés, szikkasztás
- utak menti indokolatlan cserjeirtás
- szakszerűtlen öntözés, az öntözött területek mélylazításának elmaradása,
- illegális települési szilárd hulladék lerakók és állati hullatemetők, döngkutak,
- közlekedő gépjárművek kipufogó gázaiból szennyező anyagok,
- a másodlagos szikesedés.

A földtulajdoni jog átrendezésében, a tulajdonos és a földhasználó sok esetben történő szétválásával kialakult egy nehezen ellenőrizhető gazdálkodás.

A földszerzés, a földhöz való jutás sok esetben nem párosult a szakmai és gazdasági ismeretekkel. A földutak és belvízcsatornák egy része elbontásra került, a meglévők zömének műszaki állapota a karbantartás hiánya miatt romlik.

5. Erdőfoltok, fasorok, zöldfelület:

Fák kivágása, a gyepterületek feltörése, sok esetben indokolatlanul történt. Gyakori a parlagon, gazosan és műveletlenül hagyott földterületek előfordulása.

Erdő: NEFAG tulajdon a 082/7,064/1,084/1 hrsz, önkormányzati tulajdon, a . 013 hrsz mind a 10,7 ha, a 0107 hrsz-ból/Erzsébeti erdő/ 6,7 ha, többi részarány tulajdonban van.

Belterületi utak melletti fák becslés szerint kb. 5-6000 db, parkfák száma 64 db.

Önkormányzat kezelésében álló **közparkok** nagysága: 1,8 ha.

Önkormányzat területén védetté nyilvánított **helyi jelentőségű természeti terület** 14 ha.

Az önkormányzat az elmúlt 3 év átlagában költségvetése kb. 0,01 %-át költötte zöldfelület-fenntartásra. Az önkormányzat az elmúlt 3 év átlagában költségvetése kb. 0,01 %-át költötte zöldfelület-fenntartásra, 6 fő közcélú/közhasznú foglalkoztatottat alkalmaznak. Alkalom szerűen civil szervezetek, oktatási intézmények is részt vesznek a zöld terület fenntartó tevékenységben. Van rendelet a zöld terület fenntartására. A kivágott fák és cserjék pótlása kötelező.

Forrás: Kengyel talajtani viszonyai: Menkó Mihály a Növény és talajvédelmi szakhatóság talajtani szakértője segítségével. (Genetikus üzemi talajterképezés módszerkönyve Szabolcs István Bp. 1966) (Csatolva fasorok, parkok fotók).

Összegzés

Kengyel környékének talajára jellemző a réti csernozjom. Nagyobb részt karbonátos réti csernozjom, kisebb részt mély vonulatokkal szabdalts löszhát, amelyekben réti talajok találhatóak. A halastó környékén előfordul a szolonyeces réti talaj is.

A település termőföld a mezőgazdasági hasznosítás szempontjából jobb minőségű, mint a kistérségi átlag. A termőrétegek középköttettek, agyagos vályog, jó vízmegtartó képességgel. A mezőgazdasági területeken belül uralkodó a hagyományos szántó, a rét és legelőterületek a megyei átlaghoz képest az egyik legalacsonyabb. Ez visszavezethető a jobb minőségű földek megyei átlagnál kedvezőbb arányára. Az erdővel és átmeneti erdős-cserjés területtel fedett földterület 4 %, szintén alacsonynak mondható. A kedvező arányjavításra az érzékeny területek, mint a termelésből kivonásra kerülő területek lennének a legalkalmasabbak. Tájsebek kis területre koncentrálnak, nem jelentősek, közülük a volt hulladéklerakó rekultiválása jogszabályi kötelezettség, megoldási mód a térségi hulladéklerakó (Kétpó) létesítésével adódó pályázati támogatás.

A termőtalajokra nézve környezeti veszélyt a hasznosítási módok hordozzák magukban. A növénytermesztés során nagy figyelem szükséges a kemikáliák használatára, az állattartás során a trágyatárolás, kezelés, kihelyezés, hasznosítás igényel gondosságot. Öröndetes, hogy a jelentős állattartó telep IPPC engedéllyel rendelkezik, hogy formálódik a trágya biogáz hasznosítása, valamint, hogy terjed a biogazdálkodás.

Az erdős és réti területek természetvédelmi értékének részleges felmérése megtörtént, ezek fenntartása, megőrzése fontos, későbbi célok támogatását jelenheti.

E/. Települési állapot

1. Településszerkezet

Településszerkezetileg, a közigazgatási területen belül beépítésre szánt (lakó, vegyes, gazdasági, különleges), tervezett beépítésre szánt és beépítésre nem szánt (közlekedési és közmű, zöld, erdő, mezőgazdasági, egyéb) területeket lehet elkülöníteni. Ezek a településszerkezeti terv kötelező elemei.

Kengyel település, amint a bevezetőben említettük, a XI. századtól említik, a mellékelt középkori vízrajzi térkép vázlat tanúsága szerint a Tisza árterén helyezkedett el.

Szerkezete, ahogyan az előző századi térképek mutatják alig változott. Az akkori területén fekszik ma is, az utóbbi 50 évben nem lépte át jelentős mértékben, a korábbi terjedelmét. Az utcahálózata világos és rendezett. A templomok meghatározó központjai, jellemző és különleges épületei a településnek. A régi épületek közül kiemelkedik jelentőségét tekintve a műemlék „Szélmalom”, ami Kengyel emblematikus épületévé, szimbólummá magasztosult. A település rendelkezik Településrendezési Tervvel, Helyi Építési Szabályzattal.

2. Arculat

Kengyel község utcahálózata tervezett, szabályosnak mondható derékszögű, rendezett, mértani formák szerinti. Az utcák szélessége szinte mindenütt megfelel az előírásoknak. A település egészére jellemző a családi házas, földszintes, ritkán tetőtér beépítés.

Emeletes épület kevés, (iskola és néhány lakóház).

Kengyelen, az ONCSA program keretében, Szolnok vármegyei közjóléti szövetkezet jóvoltából, 1943-ban 16 lakást adtak át a nagycsaládosoknak, egyenként 600 négyszögöl telken, új utcát nyitva ezzel Lederer Andor leadott birtokrészén. A házak a mai főutcán –a Kossuth úton- épültek. Tervben volt további 14, de csak 6 készült el.

Ezek nem voltak nagy házak: egy szobából, konyhából, kamrából, mosdófülkéből álltak, valamint udvari WC, fűskamra és kisebb kert tartozott hozzájuk. A ház értéke: 14000 pengő volt. Ezt a családok havi részletekben törlesztették, kifizetés után saját tulajdonukba került. Kengyelen a Kossuth úton már csak nagyon kevés házon látszik, hogy az ONCSA program keretein belül épült, mivel az egymást követő generációk a lakhelyüket mindig saját képükre formálták. A tornácos, faragott oromfalas épületek jellegzetes tetőalakja, valamint az utcára néző egyetlen ablaka tanúskodik a régmúltról.

Szép gesztus lenne, valamint méltó tisztelgés, ha egy ilyen házat vissza lehetne állítani az eredeti állapotára, és esetleg a község történelmét bemutató faluházat rendeznének be benne.

Forrás: Kárpátalja Online hetilap VII. évfolyam 3. (314.) szám 2007 január 19. kengyel.extra.hu Csibrány István: A kengyeli oncsa sor című cikke. 2008. 10. 18. (Csatolva ONCSA)

A mai arculatot alapvetően a 60-as, 70-es évek építkezéseinek lakóépületei uralják.

Elhanyagolt épület kevés van, az utcák összkepe vegyes. Vannak parasztház sorok, de vannak vegyes, változatos külső formát mutató házakból álló sorok is.

(Csatolva arculat, fotók Kengyelről)

2. Települési környezet, tisztaság

Egy település köztisztasága magába foglalja az egyes ingatlanok, ezen belül különösen a lakóépületek és az emberi tartózkodásra (szórakozás, pihenés, sport, oktatás) szolgáló más épületek, továbbá a nem lakás céljára szolgáló helyiségek és hozzájuk tartozó területek, valamint a közterületek tisztasági állapotát.

A köztisztasági feladatokat az önkormányzat felelőssége, akár maga látja el, akár vállalkozásban láttatja el. Kengyel településképe esztétikus, összhatása rendezett, gondozott.

A közterületek, közintézmények, beleértve a temetőt is, hulladékgyűjtőkkel ellátott, láthatóan a lakosság, azokat megfelelően használja.

Mint minden településen, az őszi évszak beköszöntével lokális problémákat okoz a lombhullás, melyre fokozottabb figyelmet kell fordítani.

3. Épített környezeti örökség védelme

Kengyel község szívében található a római katolikus templom, amelyet 1934-ben szenteltek fel, szomszédságában a református templom, amit 1929-ben építettek. Bagi major belterületén, a Felszabadulás úton látható a római katolikus kápolna, amelyet Baghy Gyula uraság építtetett. Ebben van a Baghy család kriptája is. A kápolna harangja 1868-as öntésű. A község híres műemléke a település határában, a Szolnok-Hódmezővásárhely vasútvonal mentén a Bagi-major megállótól mintegy ötven méterre található a műemlék szélmalom, amely jelenleg madármegfigyelő állomás. Kunhalomra építették 1840 körül, 15 méter magas, kúp alakú tetővel, zsindelyfedéssel. Az 1848-as forradalom és szabadságharc idejétől 1953-ig működött. Belseje négyszintes, berendezése már nincs meg. Az 1960-as évektől alkotóháznak rendezték be. Állaga folyamatosan romlott, felújítása 1980-as évek végén kezdődött, az önkormányzat finanszírozta. A szélmalomdomb a rajta álló épülettel együtt helyi védelem alatt áll, amit a **Szolnok Megyei Tanács VB 144/8 1980 VII. 11. határozata** alapján mondtak ki. Az **önkormányzat a 17/2007 12. 21.-i helyi rendelettel** a védelmet fenntartja. 2006-ban AVOP pályázat segítségével, szerkezeteit helyreállították eredeti állapotnak megfelelően, illetve felső szintjén madárfigyelő helykerült kialakításra. A projekt a Nemzeti Fejlesztési Terv keretein belül valósult meg, az Európai Unió, valamint a Magyar Köztársaság Kormánya támogatásával.

A kápolna és a malom mellett Bagi-major védeni való értékeke; a mázsaház, valamint a régi iskolaépület (Április 4. út 2.). Az iskola épület felújítása szintén AVOP pályázatból történt. Kialakításra került itt: turisztikai programútvonal kiszolgáló pihenőhely, valamint természetvédelmi tábor. Az épületben megtekinthetők helyi amatőr festők művei. Az iskolaépület központi helyet foglal el, ahonnan rövid sétával eljuthatunk minden „nevezetességhez” (Baghy-domb, szélmalomdomb, halastórendszer, kápolna, Erzsébeti parkerdő, a községközpont két temploma). A fejlesztés következő ütemében Kengyel szeretne a pihenőhelyen szálláshelyeket kialakítani. A malomdomb jelenleg madár megfigyelőhely, mivel látható róla a kengyeli Nagylapos déli részén fekvő halastó, amely ugyancsak becses természeti érték, ritka madárfajok élőhelye.

Kengyel LEADER településként és a Közép-Tisza Turizmusfejlesztési Akciócsoport tagja volt, jelenleg a Tisza-menti Leader Közhasznászú Egyesület tagjaként, reméli, hogy nő az idegenforgalmi vonzereje.

A Halastó helyi védelem alá vonását is tervezik, mivel ritka madárfajok élőhelye. (Kengyel község településrendezési terve)

Védelemre érdemes továbbá a „Legelő”ösgyepe.

Fentiekben felsorolt építészeti értéket indokolnák a meglévő védettséget kimondó rendelet bővítését. A rendeletet azokkal a különleges, egyedi, vagy a település története szempontjából

érzelmi értéket képviselő épületekkel, de kertekkel, parkokkal, esetleg további öreg fákkal, utcákkal, temető részekkel lehetne kiegészíteni, - képpel megjeleníteni, rövid ismertetővel ellátni -, amelyek természeti, botanikai vagy település történeti érték jellemzőkkel rendelkeznek.

Összegezve:

A település összképe tiszta, rendezett. Látszik a törekvés a közterületek zöld felületté alakítására, azok gondozásának fenntartására.

Épített örökség szempontból roppant vegyes a kép. Van helyi védelem rendelet, ami alapján a legfontosabb értékeikről gondoskodnak, azonban ettől több lehetőség van, aminek kihasználása megfontolható.

Építészeti és történelmi okok miatt értékes épületek a szélmalom, templomok, a kápolna, a Bagimajorban található iskola, mázsaház és magtár, valamint a katolikus templom előtti kőkereszt és a világháborús emlékmű. (Forrás: A Településszerkezeti terv és a Szabályozási terv alátámasztó munkarészei és régi térképek, rajzvázlat)

F/. Közművekkel és egyébekkel való ellátottság

1. Ivóvízzel való ellátottság, vízminőségi adatok (Forrás: Kengyel-Bagimajor vízellátó rendszer üzemeltetési szabályzat)

1.1. Vízmű üzemeltető:

Törökszentmiklósi Térségi Víz-Csatornamű Kft, 5200 Törökszentmiklós,
Táncsics M. u. 42/a.

A szolgáltató 10 településen, 11 telephelyen végzi tevékenységét. A szolgáltatásról Kengyel Önkormányzata rendeletet alkotott: **22/1996./XII.19./** a közüzemi vízműből szolgáltatott ivóvízért fizetendő díjakról, melynek hatályos módosítása 12/2009. /XII.17./.

A Kengyel-Bagimajor vízellátó rendszer üzemeltetését 4 fő látja el, akik a **21/2002. (IV. 25.)** a víziközművek üzemeltetéséről **KöViM rendelet 1. melléklet** szerinti, szakmai képesítéssel rendelkeznek.

1.2. A vízellátó rendszer szolgáltatási adatai:

Vízikönyv szám: Tisza/4361.

Mélyfúrású kutak száma: 6 db.

A kutakból üzemben kitermelhető vízmennyiség: 955 l/perc, 1350 m³/d.

A kutak főbb adatai

Kút szám	Talpmélység (m)	Kataszter szám	Megjegyzés
1.	520	B-21	tartalék
2.	90,7	B-27	tartalék
3.	97,0	B-29	tartalék
4.	90,0	K-36	működő
5.	100	B-35	működő
6.	93,0	B-31	működő

A Kengyelen lévő vízbázis kapacitása legalább kétszerese a jelenlegi igényeknek, ami a település további fejlődése szempontjából különlegesen jó adottság. A nyersvíz adatok alapján, nem szükséges különleges kezelés, az alábbi rendelet előírásai így is teljesülnek. A szolgáltatott víz minőségi adatokra vonatkozó előírás: **201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről.** Az ivóvíz, a rendelet kategóriák alapján a **jó vízminőségbe** sorolható.

Működés:

Búvárszivattyúval kivett víz, a 2 db ZE 2800 jelű tartályba jut, ahol vastalanítják, (a vatalanító öblítővíz a vízmű melletti nyílt csapadékvíz csatornába jut) szűrik, majd a 250 m³-es vasbeton tárolóba vezetik. Itt fertőtlenítik. Innen a hálózatba és a víztoronyba nyomják. Torony térfogat 200 m³.

Karbantartási utasítás szerint folyamatosan fenntartják a berendezések előírt műszaki állapotát.

1.3. Az ivóvíz hálózat

20-25 éves, jó műszaki állapotú, KPE csövekkel.

3 db közkifolyó van, ami átalánydíjas. A közterületi locsolás megoldott, azt vízórával mérik.

Amint már fentebb, rögzítettük a megyei környezetvédelmi program „Vízminőség javítás” témakörében tett megállapítását, azt ismét megteesszük, miszerint **nincs ivóvízminőségi probléma** a megye 14 településén, közöttük **Kengyelen**.

2. települési szennyvíz csatornázottság

Jelenleg nincs kiépített szennyvízcsatorna Kengyelen, a keletkező kommunális szennyvizet az Önkormányzati kötelező szolgáltatás igénybevételéről szóló rendelete alapján a kijelölt közszolgáltató szippantja és szállítja.

2.1. Közel jövő

A Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és -tisztítási Megvalósítási Program értelmében a kijelölt szennyvízelvezetési agglomeráció területén a települési szennyvizek közműves szennyvízelvezetését és a szennyvizek biológiai tisztítását, illetőleg a települések szennyvizeinek ártalommentes elhelyezését meg kell valósítani, legkésőbb

a) 2008. december 31-ig a 10.000 lakosegyenértéknél nagyobb terhelést meghaladó szennyvíz-kibocsátású, külön jogszabály által kijelölt érzékeny területeken, a nitrogén és foszfor eltávolítás egyidejű biztosításával;

b) 2010. december 31-ig 15.000 lakosegyenérték terhelést meghaladó szennyvíz-kibocsátású szennyvíz-elvezetési agglomerációk területén;

c) 2015. december 31-ig a 2.000-10.000 lakosegyenérték terheléssel jellemezhető szennyvíz-kibocsátású szennyvíz-elvezetési agglomerációk területén.

A megye 25 ellátatlan települése közül 6 település lakosszáma meghaladja a 2000 főt, így a Nemzeti Program alapján, ezeken a településeken a szennyvíztisztítást és elvezetést 2015 év végéig meg kell oldani. A megyében Jászládány, **Kengyel**, Jászfákóhalma, Jánoshida, Tiszapüspöki, Tiszaszentimre települések tartoznak ebbe a kategóriába.

A megye települései közül nincs szennyvízcsatorna hálózat az alábbi településeken: Jászágó, Jászdózsa, Jászfelsőszentgyörgy, Jászfákóhalma, Jászivány, Jásztelek, Jánoshida, Jászboldogháza, Jászládány, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszaszentimre, Tiszaigar, Tiszaörs, Nagyiván, Tomajmonostora, Tiszabő, Fegyvernek, Tiszapüspöki, Örményes, Kuncsorba, Tiszatenyő, **Kengyel**, Kétpó, Öcsöd, Nagyrév, Tiszainoka, Tizsakürt. (Forrás adatok: J-Nk-Sz-megye környezetvédelmi program)

2.2. Folyamatban lévő szennyvízes projekt:

Új fejlesztések a KEOP pályázat alapján:

- települési szennyvíztisztító telep bővítése és szennyvízcsatornázás Fegyverneken,
- Öcsöd település csatornázása és szennyvíztisztítása,
- **szennyvízelvezetés és tisztítás fejlesztése Tiszatenyőn és Kengyelen,**
- Jászládány településen szennyvízhálózat kiépítése szennyvíztisztító teleppel,
- Jászfelsőszentgyörgy település szennyvízelvezetés és tisztítás programja a Tápíómenti Régió szennyvízelvezetés és szennyvíztisztítás projekten belül.

KEOP-1.2.0. Szennyvízelvezetés és tisztítás kétfordulós pályázat

Tiszatenyő és Kengyel Községek Önkormányzatai célul tűzték ki a települések teljes belterületén a szennyvízcsatorna hálózat kiépítését, valamint egy – az összegyűjtött szennyvíz tisztítására alkalmas- tisztítótelep megépítését, jelenleg egyik település sem rendelkezik szennyvízhálózattal, a gyűjtés a környezetvédelmi és közegészségügyi szempontból egyaránt nem megfelelő megoldást jelentő udvari derítő aknába történik. A településeken évről-évre gondot okoz a magas belvíz, amelynek legfőbb okozójaként a talajba szivárgó szennyvíz jelölhető meg. Az Önkormányzatok célja, hogy felgyorsuljon a felszíni és felszín alatti vizek védelme, a talaj szennyezőanyag terhelésének csökkenése, a vízminőség romlásának megállítása.

2.3. A projekt környezetvédelmi jogi környezete:

Magyarország esetében a települési szennyvíztisztításról szóló **91/271/EGK irányelv** Nemzeti Megvalósítási Programja alapján a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról szóló **25/2002. (II. 27) Korm. rendelet** tartalmazza a szennyvíz-agglomerációk besorolását, a **26/2002. (II. 27.) Korm. rendelet** a szennyvíz-agglomerációk lehatárolásának módját foglalja össze.

A beruházásban érintett települések a Tiszatenyő központú szennyvízelvezetési agglomerációhoz tartoznak, a 25/2002 (II.27.) Korm. rendelet 4. táblázat szerint 5930 LE terheléssel.

A jogszabályban előírt megvalósítási határidő 2015. december 31. A pályázatban 2000 LE alatti települések 1 db, Tiszatenyő.

A **27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet** a Felszín alatti víz állapota szempontjából Tiszatenyő és Kengyel normál vízgyűjtő kategóriába tartozó terület.

Tiszatenyő és Kengyel Községek Önkormányzatai Együttműködési Megállapodásban rögzítették a beruházás közös megvalósítását.

A településenkénti lakosság szám a résztvevő Önkormányzatok összlakosságához képest:

Tiszatenyő Község lakossága:	1865 fő, aránya	33 %;
Kengyel Község lakossága:	3851 fő, aránya	67 %.

Az egységnyi belterületi gerincevezeték hossza eső ellátandó lakosok száma

Tiszatenyőn	140,76 fő/km,
Kengyelen	119,88 fő/km.

2.4. A szennyvíztisztító telep

Tszatenyő külterületén, a lakott település határától 500 m-re tervezik.

A tervezett kezelési technológia vázlatosan:

- szennyvíz gépi tisztítású rácsra kerül - beépített tangenciális homokfogóval-, a mechanikai tisztítás berendezései a végkiépítés 505 m³ /d kapacitásra épülnek ki, 25 m³ /d szippantott szennyvíz hányaddal.
- A mechanikai tisztítás után a szennyvíz a két párhuzamosan kiépített biológiai tisztítóra folyik, ahonnan a levegőztető térbe kerül a szennyvíz.
- Az utóülepítés, fertőtlenítés, iszapsűrítés, iszapvíztelenítés után a víztelenített iszap 6 hónapig tartó tárolás után mezőgazdasági hasznosításra kerül.

A tisztított szennyvíz befogadója, az András belvízcsatorna, időszakos vízfolyású. Az alkalmazott megoldásoknak teljesíteni kell, a tisztított szennyvízre vonatkozó **28/2004. (XII.25.) KvVM rendelet** szerinti határértékeket.

2.5. A projekt megfogalmazott környezeti céljai:

- A csatornahálózat közel 90 %-os kiépítése, a hálózatra történő lakossági rákötési arány legalább 85-90%-os legyen a projekt végére;
- Felhagyásra kerüljenek a szakszerűtlen közműpótlók;
- Csökkenjen a környezet terheltsége;

3. Egyéb közmű ellátottság út, járda...stb. helyzet

3.1. Belterületi úthálózat adatait az alábbi táblázat mutatja (Adatszolgáltató: Önkormányzat)

1. A helyi közutak útkategória szerinti hossza, a kiépített utak területe és átlagszélessége (Kitöltési útmutató 1. pontja)

Sorszám	Útkategóriák a 19/1994. KHVM-rendelet besorolása szerint	Kiépített hossz kilométer	Kiépítetlen hossz kilométer	Kiépített utak területe ezer m ²	Kiépített utak átlagszélessége m
a	b	c	d	e	f
01	Belterületi elsőrendű főutak	0	0	0	0
02	Belterületi másodrendű főutak	0	0	0	0
03	Belterületi gyűjtőutak	3,225	0,895	15,405	4,8
04	Belterületi kiszolgáló és lakóutak	2,712	16,48	10,982	4
05	Belterületi közutak összesen (01+02+03+04)	5,937	17,375	26,387	0
06	Külterületi közutak	0	10,6	0	0
07	Bel- és külterületi közutak összesen (05+06)	5,937	27,975	26,387	0
08	Kerekpárutak	0	0	0	0
09	Gyalogutak és járdák	19,142	0	16,993	0,9

A táblázatban kiépítetlen belterületi útként megjelöltből 7,9 km utalappal ellátott. Az utak kátyúzására, a járdák javítására a költségvetési lehetőség szerint évenként költenek. Új járda a közelmúltban nem épült, de felújítás volt, ami beton térkő, illetve aszfalt-burkolat cserét jelent. Kátyúzás szükség szerint, hidegaszfalttal történik.

A hó eltakarítást megbízási szerződés alapján vállalkozó végzi, amennyiben a 5 cm-t meghaladó mennyiség hull. Ehhez jelenleg sót használnak, amit az új szabályozás szerint 2010. októbertől környezetbarát anyaggal kell kiváltani.

A dűlőutak állapota változóan rossz, fedezet hiányában az Önkormányzat ezeket nem tudja javítani, egyes utakat az azokat használó gazdálkodók karbantartják.

A 085-ös számú földút a csapadékos időszakban szinte mindig járhatatlan, mivel mély fekvésű, vízelvezetése nem megoldott.

3.2. Parkolás

A kereskedelmi létesítményeknél, intézményeknél biztosított, a tehergépjárművek parkolása probléma.

3.3. Benzinkút van.

3.4. Sportpálya: 0159 hrsz. füves foci pálya SE-nek átadva üzemeltetésre, működőképesség fenntartása folyamatosan szükséges.

3.5. Temető közszolgálati szerződés: Posta Bt Törökszentmiklós

3.6. Autóbusz közlekedés: Szolgáltató Volán.

Járatok Törökszentmiklósról 13, Martfűre vissza Törökszentmiklósról 20, Martfűről 13.

3.7. Internet és kábel kapcsolat: Szolgáltató Dunaweb Távközlési Kft.

A település lefedettsége Kábeltévé és kábeltévés internettel: 97 %

A településen Kábeltévére csatlakoztatott lakások száma: 195 db.

A településen Kábeltévés internetre csatlakoztatott lakások száma: 133 db.

3.8. Lakás állomány

Átlagban évente 2-3 új lakás épül, jellemző a használt lakást vásárlás és felújítás.

Lakások minősége közepes, sok a felújításra szoruló, 6 lakás bontását az I. fokú építési hatóság elrendelte. **A lakásokra vonatkozó adatsor csatolva, a mellékletek között.**

3.9. Műemlék

Országos védelem alatt áll a szélmalom hrsz. 0115.

3.10. Önkormányzati beruházások 2000-től

Gyermekjóléti és családsegítő szolgálat kialakítása	2005	6.000.000
Községi Park kertészeti fejlesztése, felújítása	2005	11.285.000
Településrendezési terv készítése	2004	6.000.000
Tájékoztatást segítőinformációs rendszerek kialakítása	2008	2.660.196
Természetvédelmi tábor kialakítása	2007	9.373.542 Ft
Kengyel Műemlék szélmalom felújítás madárfigyelőhely	2007	5.882.000
Turisztikai programútvonal pihenőhely kialakítása , Kengyel, Baghy-major	2007	4.702.074 Ft
Kengyel ÁMK Községi Könyvtár felújítása, eszközbeszerzése	2008	5.999.124 Ft
Közcélú foglalkoztatás, gép, -eszköz anyag beszerzés	2009	4.277.013 Ft

Táblázaton kívüli beruházások: Orvosi rendelő, művelődési ház magastető ráépítés, idősek otthona férőhely bővítés, Ady E. út Kossuth L. út útépítés, 6 km útalap, iskola tetőszerkezet és külső homlokzat felújítás.

Összegezve:

Ivóvíz szempontból

Kengyel ivóvíz kútjaiból a szükséges mennyiségben és minőségben hosszútávon biztosítható a jó minőségű ivóvíz, a vízbázis nem veszélyeztetett.

Nagy előny, jó adottság, hogy a kitermelt víz jó minőségű, különleges és költséges kezelésére nincs szükség.

A vízkivételi és továbbító berendezések műszaki állapota, beleértve a vízhálózatot, jó. A szükséges és rendeletben előírt üzemeltetési szabályzatok, belső utasítások, engedélyek rendben vannak.

A megfelelő karbantartással és a tapasztalt szakszerű üzemeltetés mellett, ez az állapot még évtizedekig fenntartható.

A vízellátó rendszer a településen közel 100 %-ban kiépített.

A település fejlesztése, beleértve a lakosság növekedését, nagyobb vízigényű vállalkozás betelepülését, a tartalékok alapján, hosszútávon biztosított lehetőség.

A termálvíz hasznosításban célszerű lenne hosszú távú koncepció kidolgozása. A megfűrt, de nem használt 1070 m-es kút talphőmérséklete, ásvány anyag tartalma lehetővé tenné az

eredményes átminősítését, gyógyászati alkalmazását, és ezen alkalmazás hulladék hő önkormányzati intézmények fűtésére való másodlagos használatát.

Szennyvíz szempontból

Kengyel a **224/1999. (XII.30.) Kormány rendelet** szerint az I.c, tartósan magas talajvízállású területeken fekszik, a **240/2000. (XII.23.) Kormány rendelet** területét nem jelöli ki érzékeny felszíni víznek, illetve azok vízgyűjtő területének. A **7/2005. (III.1.) KvVM rendelet** a felszín alatti vizek állapota szempontjából a település területe nincs besorolva az érzékeny települések közé, a **123/1997 (VII.18) Korm. rendelet** előírásai szerint hatósági határozattal kijelölt sérülékeny üzemelő vízbázis.

Kengyel településen közös érdek, a talaj és a talajvíz szennyező anyag terhelésének csökkentése, az önkormányzati és magán tulajdon értékeiben történő kártételek elleni védelem, a települési kulturált környezet kialakítása a települési kommunális szennyvíznek a szennyvízcsatorna – hálózaton történő elvezetésén, és a mindenkor érvényes jogszabályokban meghatározott technológiai határértéken történő tisztítás megvalósításával. A kiépülő rendszer, - pályázati úton teremti elő a szükséges pénzügyi fedezetet-, legalább 90 %-os használata, hosszútávon növeli a település versenyképességét, a lakosok környezeti elhivatottságát. A hálózat üzembe állítását követően lehetőség van a talajterhelési díj rendelet megalkotására, amivel gazdaságilag is lehet ösztönözni a lakosságot a rákötések számának növelésére.

Egyéb közművek és szolgáltatások szempontjából

A településen minden olyan szolgáltatás elérhető, ami elvárható a XXI. Században, ezek száma és minősége a mindenkori igényekhez igazítható.

G/. Zaj és rezgésvédelem (Forrás: J-Nk-Sz megyei környezetvédelmi program)

1. Jogszabályi környezet, hatáskörök:

A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X.29.) számú Kormányrendelet 2008. január 1-én lépett hatályba. A kormányrendelet környezetvédelmi hatóságként a zajt, illetve rezgést okozó tevékenység jellegétől függően a KTVF-et, vagy kistérség székhelye szerinti települési önkormányzat jegyzőjét jelöli ki.

Zajok legfontosabb csoportjai:

- mezőgazdasági és erdőgazdálkodási zajkibocsátás,
- ipari zajkibocsátás,
- közlekedési zajkibocsátás

2. Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási zajkibocsátás

A mezőgazdasági és erdőgazdálkodási tevékenységek és gépek fejlődése ellenére, még mindig gyakoriak a zaj okozta problémák, melyek leginkább a benne dolgozókat érinti (gabonaszárító, láncfűrész, gyümölcspermetező járművek, faaprító gépek stb.).

A nagy létszámú állattartó telepek is jelentős környezetterhelő hatást gyakorolnak a települések környezetére. A telepek megfelelő elhelyezésével és tervezésével általában sikerül a zajhatásokat a szükséges határértéken belül tartani.

A belterületi állattartás szabályozása az önkormányzatok hatáskörébe tartozik, elsődlegesen ezen a szinten lehet a kérdésbe beavatkozni (védőtávolságok, egyedszám meghatározása stb.).

A növénytermesztés munkálatai időszakosan terhelik a környezetet (pl: szántás, betakarítás, növényvédelem, termékfuvarozás). A mezőgazdasági termékek beszállításának hatása a nyári, őszi időszakban a közutak forgalmában mérhető változást okoz. Az egyes útszakaszokon létrejövő zajterhelés nagysága a normál forgalomból származót lényegesen meghaladó (+2-+5 dB) is lehet.

3. Ipari zajkibocsátás

Az ipari zajok csoportjába nemcsak az ipartelepek, hanem a fűtőművek, a villamos transzformátorok, a gázfogadó állomások, és tetőventillátorok is beletartoznak. A szolgáltató tevékenységek környezeti zaj és rezgés hatásainak megítélése az önkormányzatok hatáskörébe tartozik. Az ipari zaj kibocsátási problémát elsősorban a védendő területek közelében, vagy éppen a védendő területen működő üzemek okozzák, ezért elsődleges cél, hogy a zajos ipari területek és a védendő területek tartósan elkülönüljenek és eltávolodjanak, közöttük átmeneti zónák alakuljanak ki, illetve maradjanak meg.

Az üzemi zajok vizsgálatakor tapasztalható, hogy a környezetben élőket sok esetben még a határérték alatti zajszint is zavarja. Erre ad megoldást az új jogszabályi háttér, amely bevezeti a hatásterület fogalmát. A számított hatásterületnél számszerűsíti, hogy milyen mértékű állapotváltozást kell figyelembe venni a zajforrás tervezett telepítése során. Célja, hogy alacsony háttérzajjal terhelt környezetben történő telepítések a meglévő csendes és kedvező zajhelyzetet ne rontsák drasztikusan.

4. Egyéb zajok

A lakossági panaszok egyre inkább a zajos tevékenységgel járó kisvállalkozások, szórakozóhelyek ellen irányulnak. A zavaró hatás kritikussabb a szabadtéri rendezvények esetében, ahol hiányoznak a hanggátlással rendelkező külső határoló szerkezetek, így fokozottabb a zajkibocsátás.

Szórakozóhelyi zajszintmérés Kossuth 42/a 2006.08.26-án 21-22,40 óráig LAeq hangszórók előtt 5 m 66,3-69,7 dB között

Környezeti alapzaj: tücsök ciripelés 44-57 dB

Mérés eredménye: a mértékadó A hangnyomásszint a kritikus megítélési ponton LAM (nappal/éjjel)= 39/39 dBA

Összegezve

Kengyel az átmenő közúti forgalom miatt alig érintett, így a nagy tehergépjárművek jelentős zaj és rezgésterhelése szempontjából szerencsés település. A belső közúti forgalom sem jelentős, így az épületekre ható rezgés miatti káros hatása is jelentéktelen.

Ez kivételes adottság, aminek fenntartása a várható közútfejlesztések kapcsán is fontos érdeke a településnek, az engedélyezési eljárásokban ezt az érdeket meg kell jeleníteni.

A vállalkozások közül a mezőgazdasági, ipari jellegűek a település határán kívül üzemeltetik a zaj szempontból esetleg zavaró technológiai folyamataikat, így ez sem jelentős.

Amit meg kell említeni, hogy a kereskedelmi létesítmények lakosságot zavaró zajkibocsátására már eddig is volt példa, ezért az engedélyezési eljárások kapcsán a várható zajkibocsátásokra vonatkozó mérések, akusztikai számítások elvégeztetésével erre gondot kell fordítani.

H/. Hulladékgazdálkodás

A településnek jelenleg nincs megújított Hulladékgazdálkodási terve. A régi 2002-2008 évekre vonatkozott, de 2008 után a megújítását nem készítették el.

1. A hulladékkezelésre kiadott környezetvédelmi hatósági engedélyesek megnevezése, címe, az engedély tárgya, száma, melyek Kengyel közelében vannak a hulladékkezeléssel érintett telephely szempontjából

Engedélyes neve	Kp. cím és Telephely cím		Tárgy	Engedély száma	Engedély érvényességi ideje
Bagi Istvánné	5200 Törökszentmiklós Téglagyár Utca 4.		Begyűjtés 40 tonna/év fémek	007944-007/2008	2011.12.31.
Galambos Ferrum Kft	5200 Törökszentmiklós Alatkai út 3.		Begyűjtés 900 tonna/év vegyes Előkezelés 900 tonna/év	204-8/2003.	2006.03.31.
Koppandi István	Tmiklós, Balassa u 13	5212 Törökszentmiklós Alatkai út 3	TFH beszállítás	005595-013/2008	2008.10.15.
Green Network Kft	2040 Budaörs Szabadság U. 135	szilárdhulladék-lerakó telep 5200 Törökszentmiklós Kossuth L. út	Hasznosítás építési bontási hulladékok	000149-011/2009	2012.10.31.
Green Network Kft	2040 Budaörs Szabadság U. 135	szilárdhulladék-lerakó telep 5331 Kenderes Bánhalma szilárdhulladék-lerakó	rekultiválás	000829-016/2009	2012.07.31.
Green Network Kft	2040 Budaörs Szabadság U. 135	Országos hatály	Hulladék szállítás	004645-008/2008	2011. 02. 08.
Megaplast Zrt	6722 Szeged Béke u. 4.	műanyag-feldolgozó üzem 5200 Törökszentmiklós Újtábla dűlő 1	Műanyag hulladékok Begyűjtése 800 tonna/év Hasznosítása 800 tonna/év Előkezelése 800 tonna/év	003124-005/2008.	2011. 04. 30.
Miklósi Kommunális Kft	5200 Törökszentmiklós Puskás Ferenc utca 12.	5200 Törökszentmiklós Puskás Ferenc utca 12.	Begyűjtés 1939 t/év Építési bontási és települési hulladékok Tárolás 750 tonna/év	000701-007/2009	2012. 02. 29.
Miklósi Kommunális Kft	5200 Törökszentmiklós Puskás Ferenc utca 12.	5200 Törökszentmiklós Puskás Ferenc utca 12.	Hasznosítás 15720 tonna Előkezelés 15720 tonna Építési hulladékok	008424-004/2009	2012. 12. 31.
Nagy Sándor	5411 Kétpó Jókai 11.	5400 Mezőtúr Tánicsics út	Előkezelés 9500 tonna/év	006547-007/2009	2012. 12. 31.
Nagy Sándor	5411 Kétpó Jókai 11.	5400 Mezőtúr Tánicsics út	Begyűjtés 9800 tonna/év talaj és kövek	005752-008/2008	2011. 09. 30.
Nagy Sándor	5411 Kétpó Jókai 11.	5400 Mezőtúr Tánicsics út	Begyűjtés 9800 tonna/év talaj és kövek Tárolás 8519 tonna/év hasznosítás 8519 tonna/év	002904-014/2007	2010. 06. 30.
Netta Kft	1098 Budapest 09. ker. Soroksári út 56 I/7.	Veszélyes hulladék gyűjtőudvar 5200 Törökszentmiklós Dózsa Gy u 13. Veszélyes hulladék gyűjtőudvar 5200 Törökszentmiklós Dózsa Gy u 13.	Hulladékgyűjtő udvar	006307-009/2009	2012. 09. 30.
Netta Kft	1098 Budapest 09. ker. Soroksári út 56 I/7.	Veszélyes hulladék gyűjtőudvar 5200 Törökszentmiklós Dózsa Gy u 13. Veszélyes hulladék gyűjtőudvar 5200 Törökszentmiklós Dózsa Gy u 13.	Hulladékgyűjtő udvar	003971-008/2008	2013. 05. 31.
Referencia Építőipari Kft	5200 Törökszentmiklós Kossuth L. út 3.		Begyűjtés 4000 tonna/év Tárolás 4000 tonna/év Hasznosítás 4000 tonna/év hulladékkezelő telep	005319-005/2007	2010. 09. 30.
Remondis Kétpó Kft.	5411 Kétpó Almásy Tér 1.	regionális hulladéklerakó 5411 Kétpó	Hasznosítás 30000 tonna/év Fa és komposztálható hulladékok	007758-007/2008	2011. 08. 19.
Remondis Kétpó Kft.	5411 Kétpó Almásy Tér 1.	regionális hulladéklerakó 5411 Kétpó	Szállítás 50000 tonna/év Begyűjtés 50000 tonna/év	005258-010/2007	2010. 08. 30.
Remondis Kétpó Kft.	5411 Kétpó Almásy Tér 1.	5000 Szolnok Szandai rét	Begyűjtés 2000 t/év vegyes hulladék	003011-007/2009	2012. 06. 30.
Remondis Kétpó Kft	5411 Kétpó Almásy Tér 1.	5200 Törökszentmiklós Kossuth Lajos u	Begyűjtés 1250 t/év vegyes nem veszélyes hulladék	003009-007/2009	2012. 06. 30.
Remondis Kétpó Kft	5411 Kétpó Almásy Tér	5400 Mezőtúr Gorkij út		003007-008/2009	2012. 06. 30.

Engedélyes neve	Kp. cím és Telephely cím	Tárgy	Engedély száma	Engedély érvényességi ideje	
	1.				
RFC Promotion Kft.	7693 Pécs Hird, Tomörkény István u. 61.	5000 Szolnok Gyökér u. 10.	Hasznosítás 9900 tonna/év	007174-009/2008	2011. 09. 30.
Siket István	5200 Törökszentmiklós Dózsa György u.		Begyűjtés 2335 tonna/év Előkezelés 2335 tonna/év	002716-022/2008	2011. 09. 30.
Szem-Ma Gyártó, Szolgáltató És Kereskedelmi Kft	. 545200 Törökszentmiklós Sallai u. 5.	fémfelületkezelő, fémmegmunkáló, hűtőgép bontó telep 5200 Törökszentmiklós Tenyői út. 6.	Előkezelés 330 tonna/év	000421-003/2009	2011. 12. 31.
Szem-Ma Gyártó, Szolgáltató És Kereskedelmi Kft	. 545200 Törökszentmiklós Sallai u. 5.	fémfelületkezelő, fémmegmunkáló, hűtőgép bontó telep 5200 Törökszentmiklós Tenyői út. 6.	Veszélyes hulladék begyűjtés 2340 tonna/év	000421-019/2009	2014. 08. 31.
Szem-Ma Gyártó, Szolgáltató És Kereskedelmi Kft	. 545200 Törökszentmiklós Sallai u. 5.	fémfelületkezelő, fémmegmunkáló, hűtőgép bontó telep 5200 Törökszentmiklós Tenyői út. 6.	Nem veszélyes hulladék begyűjtés 4231 tonna/év Előkezelés 2168 tonna/év	000421-020/2009	2012. 08. 31.
Szem-Ma Gyártó, Szolgáltató És Kereskedelmi Kft	. 545200 Törökszentmiklós Sallai u. 5.	fémfelületkezelő, fémmegmunkáló, hűtőgép bontó telep 5200 Törökszentmiklós Tenyői út. 6.	Előkezelés 1990 tonna/év	001087-009/2008	2011. 12. 31.
Tm Öntöde Kft	5200 Törökszentmiklós Kossuth Lajos Út 87-91.		Begyűjtés 460 tonna/év Hasznosítás 2960 tonna/év	005736-004/2007	2010. 08. 30.
Törökszentmiklós Térségi Viz-Csatornamű Kft.	5200 Törökszentmiklós Táncsics Mihály u. 42/A	Szennyvíztisztító telep 5200 Törökszentmiklós Óballai út	Begyűjtés 25220 tonna/év Hasznosítás 2720 tonna/év	006437-006/2009	2012. 09. 30.
Agro-Mila Kft.	5400 Mezőtúr Rendes Utca 19.	5400 Mezőtúr Balassa Bálint Utca 94.	Begyűjtés 780 tonna/év Hasznosítás 780 tonna/év Kezelés 780 tonna/év	000564-004/2008	2011. 03. 30.
BORZI KFT	5404 Mezőtúr Északi-összekötő 40	hulladékhasznosító telephely 5404 Mezőtúr Kültérület 0212/5	Hulladékhasznosítás: 9900 tonna/év	004884-008/2009	2012. 08. 30.
HÓD 2000 KFT	1074 Budapest 07. ker. Rákóczi út 52.Iem. 1/A	építőipari telephely 5400 Mezőtúr Rákóczi út 2.	Begyűjtés 2119 tonna/év Hasznosítás 2119 tonna/év Kezelés 2119 tonna/év építési hulladékok	002962-003/2007	2010. 05. 30.
Keleti Kereskedelmi És Szolgáltató Kft	5400 Mezőtúr Puskin u 29.	hulladékhasznosító hely (területfeltöltés) 5400 Mezőtúr Szentmiklósi zug	Begyűjtés 29970 tonna Hasznosítás: 29970. tonna Tárolás: 29970 tonna	004870-011/2009	2012. 05. 30.
Rabi Nagy János Egyéni Vállalkozó	5137 Jászkiőr Kiskör Út 67.	szennyvíztisztító telep 5400 Mezőtúr Kültérület, Berettyó part	Szállítás 1170 tonna/év Begyűjtés 1170. tonna/év vegyes hulladék	004634-010/2007	2010. 08. 30.
RASZ-MEND KFT	5400 Mezőtúr Székes út 7.		Szállítás 40000 tonna/év Begyűjtés 40000 tonna/év	007360-004/2009	2012. 10. 30.
Szebik 2001 Kft.	1114 Budapest 11. ker. Bartók Béla Út 95/B. 1.Em.1.				
Technoteam-2006. Kft	5400 Mezőtúr Ady E. u. 46.				

Fenti engedélyek nagy száma és a tevékenységek sokasága garancia arra, hogy a Kengyelen keletkező mindenféle hulladékra biztonsággal kereshető olyan vállalkozás, amelynek szállítási, kezelési, hasznosítási vagy begyűjtési engedélye alapján erre jogosultsága van.

2. A településen keletkező települési szilárd hulladékokat a felhagyás előtt a települési hulladéklerakón rakták le. A telep nem felelt meg a korszerű műszaki előírásoknak, vagyis többek között nem rendelkezett műszaki védelemmel és monitoring rendszerrel.

A lerakó a 1271 hrsz. földrészleten található, területe, 1,0 ha. A lerakott hulladékok becslült mennyisége, kb. 20 000 t.

3. Jogi környezet

A **22/2001.(X.10.) KöM** rendelet 3.§ (1) bekezdés alapján az Önkormányzat által üzemeltetett kommunális hulladéklerakót **em veszélyes hulladéklerakó** kategóriába sorolható. A hulladéklerakó a fenti jellemzők és a jogszabály 18. §-a értelmében legfeljebb 2008. december 31-ig üzemeltetett volna.

Azonban ezt a rendeletet hatálytalanította a **20/2006. (IV. 5.) KvVM** rendelet a hulladéklerakással, valamint a hulladéklerakóval kapcsolatos egyes szabályokról és feltételekről, amely még szigorúbban szabályozza a hulladék kezelését, lerakását, osztályba sorolja a lerakókat.

A térség települései, döntési helyzetbe kerültek. Egyrészt a meglévő lerakójuk rekultiválására, másrészt új lerakó kialakítására kényszerültek. Ehhez társulniuk, pályázniuk kellett.

Szolnok kezdeményezésére 1999. elején 26 település kötött konzorciumi szerződést az ISPA előcsatlakozási alaphoz benyújtandó pályázatra, ami később 24-re módosult. Az érintett települések Abony, Fegyvernek, Jászkarajenő, Kenderes, **Kengyel**, Kétpó, Körösten, Kuncsorba, Mezőtúr, Örményes, Rákóczi falva, Szajol, Szászberek, Szolnok, Tiszajenő, Tiszapüspöki, Tiszatenyő, Tiszavárkony, Tószeg, Törökszentmiklós, Túrkeve, Újszász, Vezseny, Zagyvarékas.

A gesztor Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata lett. A pályázatot az ISPA támogatásban részesítette, és elindult a program megvalósítása. A térségi hulladéklerakó Kétpó településen létesült, és 2007. január 1-én megnyílt.

A kétpói lerakó (**Forrás:www.epitinfo.hu**) a mai követelményeknek megfelelő műszaki védelemmel rendelkezik. Területe 120 000 négyzetméter, és mintegy 220 ezer lakos kommunális és nem veszélyes ipari hulladékának elhelyezését szolgálja. A lerakó területén komposztáló is működik. A kiegészítő létesítmények teljes körűen biztosítják a működés jogi előírások szerinti feltételeit. Jelenlegi ismereteink szerint – nagy valószínűséggel – de a lerakott hulladék mennyiségének függvényében –, az eredeti húsz éves üzemeltetési időn túl, akár még több évtizeden keresztül is működhet.

A hulladékkezelési rendszer másik eleme, a hulladékudvarok, (5 db, Kengyelen nincs) és átrakó állomások, (Kengyelt nem érinti) szintén megkezdtek működésüket.

A kétpói projektnek része, befejező szakaszként a régi, települési hulladéklerakók rekultivációja. A társulás 24 településén 23 lerakó van, melyeket a program keretében rekultiválni kell. A tervezés és engedélyezés folyamata lezárult. A kiadott engedélyek értelmében a 23 lerakóból három esetben kell a teljes felszámolást elvégezni, ami a hulladék kitermelését és a kétpói lerakóba történő elszállítását jelenti (Kétpó, Örményes és Kenderes-Bánhalma). A többi lerakót (Kengyelen is) helyben maradó technológiával, talajtakarással, növénytelepítéssel, a depónia gázok elvezetésére szellőző kutak és monitoring létesítésével rekultiválják.

A kengyeli felhagyott telep rekultiválását közbeszerzési pályázat útján írták ki, amelyet a Green Network Kft nyert meg. A rekultiválás még nem kezdődött el.

4. A hulladékgazdálkodás jelenleg működő rendszere

(Forrás:Törökszentmiklósi Kommunális Szolgáltató Kft, Kengyel Önkormányzat)

Önkormányzat megalkotta a jogszabályi háttérrel, KENGYEL KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZAT KÉPVISELŐ-TESTÜLETE az alábbi hulladékgazdálkodással kapcsolatos rendeletet és

módosításait alkotta: 9/2004./IV.21./ számú önkormányzati rendelet a települési szilárd hulladékkal kapcsolatos közszolgáltatásokról és módosításai:

- 13/2009. /XII.18./
- 20/2004. /XII.15./
- 19/2007/XII.21./
- 4/2008./II.25./
- 13/2008./XII.20./.

Közszolgáltató kijelölése

Kengyel településen a települési kommunális hulladék (EWC 20 03 01) begyűjtésével, szállításával megbízott közszolgáltató: 2002-től, a Törökszentmiklósi Kommunális Szolgáltató Kft.

Műszaki feltételek:

- 6 db tömörítő gépjármű,
- 24 db szelektív gyűjtő sziget, (Kengyel, Tiszatenyő, Kétpó, Kuncsorba, Örményes)
- konzorciumi gyűjtőedények mérete, 2,5 m³

A szolgáltató hulladékkezelési engedélye: KÖTIKTVF

Kommunális hulladékadatok (Forrás: a közszolgáltató, az Önkormányzat és helyi interjúk.)

Táblázat a Kengyelen begyűjtött kommunális hulladék mennyisége

Év	EWC 20 03 01 mennyiség (t)
2002	1021*
2003	1312*
2004	1279*
2005	1296*
2006	1011*
2007	840
2008	996
2009.10.31-ig	725

*: A táblázatban megjelölt 2007. előtti tömeg adatok az edényzetek űrtartalmából, szakmai szorzók alkalmazásával számított értékek, 2007-től pontos mennyiségek, a hulladéklerakón történt mérlegeléssel kerültek meghatározására.

Táblázat a kommunális hulladék (EWC 20 03 01) begyűjtéshez használt edényekről

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
120 literes edény lakossági	1252	1235	1257	1253	1279	1282	1277	1263
120 literes edény közületi								
szerezés db	17	20	18	17	18	32	27	27
edény db	51	54	52	51	52	66	62	62
1100 literes edény								
szerezés db	4	3	4	4	4	4	4	4
eseti db	6	5	6	6	6	6	6	6

Szelektív hulladék gyűjtés

A települések hulladékrendszerbe való társulásnak részeként, a Remondis 2 szelektív hulladékgyűjtő szigetet alakított ki Kengyel belterületén, az egyik a Thököly út 4 sz. előtt, a másik a Ságvári út 1036 hrsz. mellett. A szigetek négy frakciósak: fehér üveg, színes üveg, papír, műanyag. Az edények tartalmát a Törökszentmiklósi Kommunális Szolgáltató Kft. üríti hetente kétszer, kedden és szerdán. **(Csatolva fotó a szigetről)**

A lakosság egyre nagyobb mértékben használja ezt a lehetőséget, legalább további 1 db kiépítése indokolt, Bagimajorban.

Az állati hulladék

Jogszabályi környezet: **A 71/2003. (VI. 27.) FVM rendelet** az állati hulladékok kezelésének és a hasznosításukkal készült termékek forgalomba hozatalának állat-egészségügyi szabályai. 9. § (1) Az állati hulladékokat keletkezésüket követő 24 órán belül össze kell gyűjteni, és el kell szállítani állati hulladék-gyűjtő helyre, vagy gyűjtő-átrakó telepre, vagy kezelő és feldolgozó üzembe, állateledelt, műszaki terméket gyártó üzembe, biogáz- és komposztáló telepre, állati hulladék temetőbe vagy az e rendelet szerint engedélyezett egyéb létesítménybe. Ez a kötelezettség nem vonatkozik az elhullott, 50 kg-nál nem nagyobb össztömegű kedvtelésből tartott állatokra, az elhullott baromfira, továbbá 3 hetesnél fiatalabb elhullott malacra, szopósbáránpra, kecskegidára, borjúra, évente legfeljebb 50 kg össztömegig, továbbá azon állati hulladékokra, melyek szállítása jelentős köz- vagy állategészségügyi kockázattal jár, ha azokat elföldelik.

A község területén nincs kiépítve az elhullott jószágok begyűjtési rendszere. A termelők kötelesek saját költségükre gondoskodni az elhullott tetemek megfelelő elszállításáról, kezelő telepre. Erre csak engedéllyel rendelkező szolgáltatóval köthetnek szerződést.

Vágóhídi hulladékok.

Kengyelen a Kossuth Lajos úton, a községi park mögött helyezkedik el a vágóhíd. Az épületben van egy húsbolt is. A létesítmény 2002-ben épült. Az állati maradványokat légmentesen lezárható tároló konténerekbe helyezik, amelyekért az ATEV szállítójárművei nyáron heti három, télen heti egy alkalommal jönnek. A hulladékot Hódmezővásárhelyre szállítják, ahol azokat ártalmatlanítják.

A vágóhídon a hulladéktároló edényeket erre a célra kialakított hűtőházban tárolják, elszállításig.

Az lehetséges állati hulladékok EWC kód szerinti felsorolásban:

02 02 02 hulladékká vált állati szövetek

02 02 03 fogyasztásra vagy feldolgozásra alkalmatlan anyagok

Kengyelen van **felhagyott döngút**, a 0140/11 hrsz-ú területen. Ezt 2007.január 1-től nem használják. Rekultiválása nem történt meg. **(Csatolva felhagyott döngút fotó).**

Építési bontási hulladékokra vonatkozóan a térségben több vállalkozás van, amelyek konténerek telepítésével és a keletkező hulladékok begyűjtéssel való elszállításával biztosítja a szükséges kapacitást. (Hulladékgazdálkodási fejezet táblázat.)

Elektronikai hulladékokra vonatkozóan a térségben több vállalkozás van, a keletkező hulladékok begyűjtéssel való elszállításával biztosítja a szükséges kapacitást. (Hulladékgazdálkodási fejezet táblázat.)

Lomtalanítás: Évente végzi a TÖRÖKSZENTMIKLÓSI KOMMUNÁLIS SZOLGÁLTATÓ KFT, mint megbízott közszolgáltató. Elszállítás a kommunális hulladék szállítással párhuzamosan a megszokott járatnapon történik. Ekkor a lakoságnál keletkező lom féleségeket, nagyobb méretű tárgyakat (bútorokat), illetve műanyag zsákban a kerti hulladékokat (falevél), valamint maximum 1,00m x 0,5m x 0,5m-es összekötött kérébe a gally hulladékot.

Veszélyes hulladékok

Kengyelen a lakoságnál keletkező veszélyes hulladékok szervezett formában való begyűjtése nincs megszervezve. A vállalkozók a tevékenységük során keletkező veszélyes hulladék elszállításáról kötelesek gondoskodni. Az Önkormányzati tulajdonú orvosi rendelőben keletkező egészségügyi hulladékokra a Design Kft-vel van szerződés. 2010-ig évente kétszer szállítottak, jelenleg havonta.

Az lehetséges egészségügyi hulladékok EWC kód szerinti felsorolásban:

18 01 01 éles, hegyes eszközök (kivéve 18 01 03)

18 01 03* egyéb hulladékok, amelyek gyűjtése és ártalmatlanítása speciális követelményekhez kötött a fertőzések elkerülése érdekében

18 01 04 hulladékok, amelyek gyűjtése és ártalmatlanítása nem kötött speciális követelményekhez a fertőzések elkerülése érdekében (pl. kötszerek, gipszkötés, rongyok, eldobható ruházat, pelenkák)

18 01 06* veszélyes anyagokat tartalmazó vagy abból álló vegyszerek

18 01 09 gyógyszerek hulladékok

A keletkező hulladékokat speciális gyűjtő edényben gyűjti az orvos és erre a célra fenntartott hűtőbe tárolja.

5. Illegális hulladéklerakás és azok felszámolása

A település határában, a szolnoki, a külterületi az utak mentén szórványosan előfordul. Az Önkormányzat rendszeres bejárásokkal igyekszik felderíteni, majd elszállítani ezeket.

6. Tervezett hulladékgazdálkodási beruházás

GREEN-WORLD Kft. építi Kengyel község külterületén (031/2 hrsz) plazmaenergiás pirolízis elven működő veszélyes hulladékártalmatlanító (energiahasznosító égető) létesítményt. Építési engedély és környezetvédelmi engedély meghosszabbítására folyamatban van Elsősorban kórházi veszélyes hulladék megsemmisítése, de tervezik a kör kibővítését.

Rendezési terv Khu 1 övezetbe sorolt a terület, vagyis HÉSZ szempont szerint a megvalósításra lehetőség van.

A **15/2003. (XI. 7.) KvVM rendelet** a területi hulladékgazdálkodási tervekről kijelöli az elérendő hulladékgazdálkodási célokat:

- 1. Komplex települési regionális begyűjtő-kezelő rendszerek kialakítása: Kengyel csatlakozott, 2007-től a települési vegyes hulladékot kijelölt közszolgáltató útján ide hordják.**
- 2. Szelektív (elkülönített) gyűjtési rendszer teljessé tétele: Érdekelt.**
- 3. Régi, a jogszabályi előírásoknak nem megfelelő lerakók rekultiválása és az illegális települési hulladék lerakók felszámolása. Közbeszerzési eljárásban a rekultiválást elvégző kiválasztásra került.**

4. *Korszerű települési folyékony hulladék kezelő rendszerek kialakítása: A szennyvízkezelő rendszer megépülésével megvalósul.*
 – *begyűjtés és kezelés teljes körűvé tétele, korszerűsítése: Érdekelt.*
 – *a települési szennyvíziszap előkezelése és hasznosítása: A szennyvízkezelő rendszer megépülésével megvalósul.*
5. *Biológiailag lebomló szerves hulladék kezelő rendszerek kialakítása: A szennyvízkezelő rendszer megépülésével megvalósul.*
 – *mezőgazdasági és élelmiszeripari hulladékkezelés: Érdekelt.*
 – *biomassza kezelés: Érdekelt*
6. *Az egészségügyi hulladékok ártalmatlanítására, a meglévő kórházi égetők felülvizsgálata és a felülvizsgálat alapján azok bezárása vagy alkalmassá tétele az új hulladékégetési szabályozás szerinti követelmények teljesítésére: Kengyelen engedély kiadva, meghosszabbítása folyamatban.*
7. *Gumiabroncs begyűjtő és kezelő rendszer kialakítása: Érdekelt.*
8. *Elektronikai hulladék begyűjtő és kezelő rendszer kialakítása: Érdekelt.*
9. *A meglévő autóroncs kezelő rendszer felülvizsgálata, régiós szinten a szükséges kapacitás megállapítása: Érdekelt.*
10. *Építési-bontási hulladékok kezelő rendszerének kialakítása: Érdekelt.*

Összegzés:

Kengyelen jól működik a települési hulladékok körének gyűjtése, elszállítása. A szelektív hulladékgyűjtő szigetek megjelenése a lakosság aktivitását kialakította, de amennyiben túl sokáig nem sikerül számukat növelni, ez csökken. Pályázatból, vagy a szolgáltató beruházásában szükséges a szigetek számát növelni.

A komposztálás lakossági, udvarokon belüli megoldásához szükséges a pontos és határos információ, képzési segédanyag formában való eljuttatása az érdekeltekhez. Intézményekben, főleg az iskolában és az óvodában komposztálók kihelyezésével és használatával ebben is fel lehet kelteni az érdeklődést, majd az érdekeltség felismerését.

A településen lévő vállalkozások jó arányban legálisan gondoskodnak a keletkező termelési hulladékaikról. A lakosságnál keletkező veszélyes és elektronikai hulladékok évenkénti egyszeri begyűjtését a térségi hulladékrendszeren belül kezdeményezni lehetne.

A kistérség jól ellátott hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező kapacitásokkal, települési, nem veszélyes és veszélyes hulladékokra vonatkozóan.

Az építési és bontási hulladékok elhelyezése, hasznosítása is biztosított.

2008-ig volt, de nem aktualizálták, így nincs érvényes hulladékgazdálkodási terve Kengyel településnek. Javasolható a terv aktualizálása, ezzel érvényesítése.

I/. Környezettudatosság

1. Általános elvek

Az ember és a természet, kedvező, vagy kedvezőtlen viszonyát hosszabb távon a társadalmi értékrend és ehhez kapcsolódóan a környezettudatosság befolyásolja. A tudatosság olyan szintjét kell elérni, amely biztosítja, hogy a társadalmi-gazdasági tevékenységekkel együtt járó környezetterhelés a lehető legkisebb mértékű. A környezettudatos viselkedés elterjedése, a környezettudatos életvitel kialakítását, a lakosság és döntést hozók szemléletváltását segíti. Fontosak a pozitív minták, példaértékű cselekvések bemutatása, a helytelen viselkedés, a közösségnek okozott kár számonkérése és társadalmi elítélése.

A környezeti tudatformálás elsődleges színtere:

- családi nevelés,
- óvodai, iskolai nevelés, oktatás, felsőfokú képzés,
- helyi civilszervezetek.

Környezeti nevelés, oktatás, szemléletformálás

A környezeti nevelés és oktatás célja, egy olyan környezeti tudáslánc felépítése, amely hatékony információs és együttműködési rendszert teremt az óvodától a felsőoktatásig, illetve a felnőttképzésig.

Az oktatás területén az elmúlt időszakban sor került a közoktatási törvény módosítására, mely minden iskola számára kötelezővé tette helyi környezeti és egészségnevelési program készítését. **A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium 2008 elején indított Környezeti Tudáslánc program** elemei:

- környezeti nevelés, oktatás, képzés, az óvodai neveléstől a felsőoktatásig és iskola rendszeren kívüli képzésig,
- a környezeti informatika fejlesztése,
- kutatás, fejlesztés és innováció elősegítése, valamint
- célzott környezetvédelmi akciók integrált rendszere alkot.

2. Megyei célok

2.1. Közoktatás

A környezeti nevelés elsődleges célterülete a közoktatás. Létrejöttek és működnek a környezettudatosság erősítését támogató nemzeti szintű minősítési keretrendszerek (Zöld Óvoda, Ökoiskola, Erdei óvoda és Erdei iskola), valamint egyéb fejlesztési és tehetséggondozási programok (GLOBE, BISEL program).

2.2. Szakképzés

Megyei szinten a környezeti nevelés és a környezettudatosság erősítésében nagyban lehet számolni a különböző szakképesítést adó megyei szakközépiskolákra.

A környezetvédelmi, a természetvédelmi és vízügyi szakképzés területén létrejött modulós képzési rendszer a tudományosan megalapozott értékelési módszer révén megerősíti a szakma gyakorlásához szükséges kompetenciák kialakulását.

2.3. Felsőoktatás

A középiskolákhoz hasonlóan a megyében lévő különböző képzést folytató főiskolák is nagyban hozzájárulhatnak a környezetvédelmi tömegkommunikáció fejlesztéséhez, tudat és szemléletformáláshoz és környezeti neveléshez.

3. Környezettudatosság fejlesztése érdekében javasolt megyei intézkedések:

- kiadvány készítésének elősegítése a megye környezeti állapotáról és a környezetminőséget javító intézkedésekről,
- szóróanyagok, felvilágosító füzetek készítésének ösztönzése,
- lakosság, civil szervezetek, döntést hozók, helyi média közötti kommunikáció hatékonnyá válásának elősegítése,
- környezeti adatok interneten való elérhetőségének biztosítása,
- a megye felsőoktatási intézményeiben az oktatási, kutatási potenciál igénybevétele a projektek előkészítésében, környezeti nevelésben és oktatási programok megvalósításába.
- környezetvédelmi tanfolyamok, tréningek indításának elősegítése,
- szemléltető és tapasztalatszerző túrák kezdeményezése környezetvédelmi bemutató helyeken,
- oktatási segédanyagok készítése,
- konferencia sorozat indítása az aktuális környezetvédelmi problémákról,
- fenntartható fejlődés elvének tudatosítása,
- a család szerepének hangsúlyozása,
- a munkahelyek környezetvédelmi vonatkozásainak segítése,
- társadalmi szervezetek és média hatásának segítése,
- nemzetközi kapcsolatok erősítése.

4. Turizmus és a környezet

A turizmus a fenntartható fejlődés elérésének kérdésében kiemelt jelentőséggel bír. A szabadidő minőségi eltöltésén keresztül szolgálja az életminőség javítását, munkahelyteremtő és gazdasági potenciállal rendelkezik és kölcsönhatásban áll a természeti és kulturális környezet állapotával. A turizmus hozzájárulhat a védett természeti értékek megismeréséhez. Jelentős lehet tudatformáló hatása is, amennyiben a turisták utazásaik során a környezetvédelemről, a flóráról, faunáról szerzett ismereteiket hazatérve is hasznosíthatják.

5. Kengyel környezetnevelési helyzetkép

5. 1. Óvodai nevelési program

A környezet megismerését, értékeinek védelmét, tudatos és takarékos használatát a kisgyermekkorban az életkornak megfelelően kell megvalósítani.

A 3-4 éveseknél az óvoda közvetlen környezetében (épülete, udvara, utcája, növényei, állatai).

termések, levelek, kavicsok, tollak gyűjtése, madarak etetése. Egyszerű kísérletek hóval, vízzel.

A 4-5 éves gyermek: a megfigyeléseket és gyűjtőmunkát a közeli erdőben és a „Lapason” tehetik meg. Kirándulások alkalmával megismerik az erdei viselkedés szabályait. A védett növényeket.

Az 5-6-7 éves gyermekek: megismerik az óvoda tágabb környezetét. Megfigyelik az évszakok szépségét, (víz, levegő, föld) a növények fejlődési feltételeit. Kirándulnak az óvodától távolabb eső parkerdőbe, halastóhoz, csemetekertbe. Megismerkednek néhány gyógynövényvel, mezei virággal, vadon termő ismertebb növényvel.

Bevezetik a gyerekeket a neves napok tartalmának megismerési folyamatába, vodai szinten megtartják a FÖLD NAPJÁT. (ápr. 22.)

A tevékenység során a differenciált szervezeti formák biztosítására törekszenek.

Mindhárom korosztály esetében mikrocsoportban, közvetlen tapasztalat- és élményszerző séták alkalmával. Megtanulják, hogy nem zavarjuk a természet nyugalmát.

Megemlítendő az erdei óvodai program.

Évente egy alkalommal erdei óvodai táboroztatást szerveznek. A tábor helye: Tiszapüspöki „Ördögszekér Tábor”.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségeikben, felismerik a napszakokat.

Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat. Ismerik környezetük növényeit és azok gondozását.

A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltatókat, üzleteket, esztétikai alkotásokat.

Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

Élvezik, és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült természetfotókat, videofelvételeket.

5.2. Az általános iskolai tanulók környezeti nevelésével összefüggő iskolai feladatok

- hatékony személyiségformálás, az egyéni különbségek figyelembevételével
- az önszabályozás és egyben a társas együttműködés és konfliktuskezelés készségeinek erősítése
- rendszerszemléletre nevelés, mellyel képessé tehetjük tanulóinkat arra, hogy a tanórán szerzett ismereteiket összekapcsolják az élet valós dolgaival, problémáival
- az alternatív, problémamegoldó gondolkodás képességeinek kialakítása
- a globális összefüggések megértéséhez szükséges ismeretek és készségek kialakítása
- a létminőség választásához szükséges értékek megmutatása a tanulóknak
- a létminőséghez tartozó viselkedési formák kialakítása; magatartási és életviteli minták
- mutatása
- a természet, az élet, a biológiai sokféleség jelentőségének megértetése a tanulókkal
- a környezettel való együttműködés (és nem az azon való uralkodás) hangsúlyozása
- sokoldalú, személyes tapasztalatszerzési lehetőségek, kommunikációs helyzetek biztosítása a tanulók számára
- a környezetért felelős, aktív kiscsoportok és tágabb közösségek kialakítása

Környezeti nevelés az általános iskola 1-4. évfolyamán

A környezetismeret tantárgy a valóságos környezet megfigyelésével, vizsgálatával kielégítheti a gyermeki kíváncsiságot. Felkelti a természeti jelenségek megismerésének vágyát, bemutatja az élővilág sokszínűségét, az élőlények egyedi, megismételhetetlen voltát, az ember felelősségét az élővilág megőrzésében. A felkeltett érdeklődést a többi tantárgy során megerősítik.

A környezeti nevelés megvalósítása a felső tagozaton szaktantárgyanként lebontott programok vannak.

Az iskolai környezet alakításával erősítik a nevelési célokat.

- a tiszta, esztétikus, egészséges környezet kialakítására, fenntartására,
- az anyag – és energiatakarékos működésre,
- a sportolási – és egyéb mozgási lehetőségek biztosítására,
- lehetőségeinkhez mérten növények telepítésére az osztálytermekbe, folyosókra, átriumokba

- a szelektív hulladékgyűjtés tudatosítására a tanulók és a dolgozók körében egyaránt

Összegezve

Kengyelen óvoda és általános iskola működik az Önkormányzat fenntartásában. Mind a két intézményben beillesztették a nevelési programjukba a környezeti értékrend elemeit, az óvodában az életkori sajátosságoknak megfelelően főleg a természeti elemekre koncentrálnak. Az iskolai program különösen értékes, mert a felsős diákok számára minden szaktantárgyba integrálva van.

Kengyelen, bár még nincs „zöld óvoda” és „öko iskola”, de a nevelők ismeretanyaga, hosszútávon remélhető elhivatottsága ezt megalapozta. A környezeti nevelésben sok segítséget, kapcsolatokat jelenthetne a címek megpályázása.

Kengyel környékének természeti adottságai, a településen látható zöldfelület növelés, fenntartás színes, gazdag tartalékot jelentenek a környezeti nevelésben. Remélhető, hogy a felnövekvő generáció ezt tovább viszi, magasabb szinten alkalmazza felnőtt korában.

Meg kell jegyezni, hogy országosan törés mutatkozik az általános és közép iskolák környezeti nevelési aktivitásában. Mivel Kengyelen nincs középiskola, de a korosztály jelen van a településen, civil szervezetek motiválásával ebben a rétegben is remélhető pozitív eredmény.

J/. Környezet-egészségügy, élelmiszerbiztonság

1. Környezet-egészségügy

1.1. A környezet-egészségügyi állapotát befolyásoló főbb tényezők:

- Vízminőség: Kengyelen adottság a jó minőségű ivóvíz.
- Szennyvízkibocsátás, tisztítás és elvezetés: Pályázati megvalósulás előtt van.
- Kommunális szilárd hulladékok elhelyezése: a konzorcium megalakult a térségi lerakó megépült. 2007 óta a települési hulladékok begyűjtése, szállítása, ártalmatlanítása a vonatkozó jogszabályoknak megfelelő.
- Veszélyes hulladékok elhelyezése: A településen keletkező veszélyes hulladékok begyűjtése biztosított, rendelkezik számos vállalkozás a térségben engedéllyel.
- Kiemelt hulladékáramok elhelyezése: begyűjtése, ártalmatlanítása biztosított, rendelkezik számos vállalkozás a térségben engedéllyel.
- Állati eredetű hulladékok elhelyezése: A térségben az ATEV rendszeres begyűjtő járataival begyűjti és ártalmatlanítja a keletkező hulladékokat.
- Légszennyezettség szempontból biológiai allergének: A településen a kötelező művelésbe vonás ellenőrzésével, a közterületek rendszeres gondozásával a lehetőségekhez képest igyekeznek az allergének térnyerési agresszivitását csökkenteni. Legközelebb pollencsapda Szolnokon működik. A mérési megfigyelések alapján Szolnokon és térségében a parlagfű pollenkoncentrációja lényegesen alacsonyabb a régió többi helyszínéhez (Debrecen, Nyíregyháza) képest. Az ÁNTSZ hálózata mintázza és értékeli 32 növény és 2 gomba légköri pollen/spóra koncentrációját. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján kimondható, hogy tendenciát nem lehet megállapítani 1-1 év összehasonlítása során, különösen a nem biológiai allergének esetében.
- Klíímaváltozás: A klímaváltozás hatásai egyre nyilvánvalóbbak. Az egyik legfontosabb hatás, hogy a hőhullámok egyre gyakoribbá válnak. 1992-2008 között hőhullámok (minimum 3 egymást követő napon a hőmérséklet 26,6 °C küszöbérték feletti) egyre sűrűbben jelentkeztek. Számszerűen évente 0,73 nappal nőtt a „hőhullám napok” előfordulása, bár az egyes években jelentős ingadozás figyelhető meg. 1992-2000 között 6 hőhullám érte el hazánkat, összesen 27 igen meleg nappal. 2001-2008 között 11 hőhullám következett be 52 igen meleg nappal. 2009-ben hőhullám közeli állapotok többször előfordultak, viszont csak egyszer kellett hőségriasztást elrendelni. A közeljövőben is feltételezhető a hőhullámok gyakori elfordulása.
- Élelmiszerbiztonság: Az egészséges táplálkozás és az élelmiszer-higiénia szoros kapcsolatban van a lakosság egészségi állapotával. A keringési betegségek és a rosszindulatú daganatok megfelelő táplálkozással és életmóddal jelentős részben megelőzhetők.

2. A megye egészségügyi kapacitásai

2.1. Fekvőbeteg ellátás

A megye kórházai és rendelőintézetei:

- Hetényi Géza Kórház és Rendelőintézet,
- MÁV Kórház és Rendelőintézet,
- Jászberény Szent Erzsébet Kórház,
- Karcag Kátai Gábor Kórház,
- Mezőtúr Városi Kórház.

A fekvőbeteg ellátás a megye kórházaiban és rendelőintézeteiben biztosított.

2.2. Járóbeteg szakellátás

Összefoglalóan megállapítható, hogy kistérségenként a nagyobb városokban mindenütt biztosított a kötelező alapellátási feladatokon kívül a szakellátás. Orvoshiány azért nem jelentkezik, mert nagyobb kórházakból, sok esetben más megyéből megbízásos, vagy közreműködői szerződéssel vállalkozó szakorvosok látják el a betegeket.

Az egészségügyi vállalkozók, valamint a működési engedéllyel rendelkező természetgyógyász szolgáltatók száma is növekszik.

2.3. Hospice ellátás

A megyében nem működik hospice terápiás osztály, de nem biztosított a lakosság számára intézeten kívüli ellátási formában sem a hospice ellátás.

2.4. Gyógyszerellátás

A megye gyógyszerterárai és egyéb gyógyszerfelhasználó helyei:

- 5 intézeti gyógyszertár,
- 2 dialízis központban gyógyszerész által irányított gyógyszerellátás (Karcag, Szolnok),
- 84 közforgalmú gyógyszertár,
- 27 fiókgyógyszertár,
- 5 orvosi kézi gyógyszertár,
- 1 gyógyszer nagykereskedő telephely (BUS-OXY Kft. Jászberény),
- 19 gyógyszertáron kívüli gyógyszer forgalmazó.

2.5. Környezet-egészségügy javítását szolgáló főbb javaslatok és intézkedések:

- Ivóvíz-javító program folytatása,
- Egészségkárosító gyomnövények visszaszorítása,
- Hulladékkezelés és ártalmatlanítás környezetügyi problémáinak kezelése, felhagyott, bezárt hulladéklerakó telepek rekultiválása,
- Élelmiszerbiztonság javítása,
- Szennyvízrákötések arányának növelése,
- Szennyvízleürítő helyek, döngkutak és felhagyott házi szennyvízleürítők rekultiválása,
- Egészséges táplálkozás elősegítése,
- Mozgásszegény életmód átalakítása aktív életvitellé, az egészséges életmód terjesztése,
- Alkohol és drogfogyasztás visszaszorítása,
- Szűrővizsgálatok folytatása, illetve új szűrések (pl.: vastagbél) bevezetése,
- Vegyi és sugárbiztonság javítása,
- Kémiai biztonság előírásának betartása,
- Biológiai allergének elleni hatékony védekezés.

3. / Élelmiszerbiztonság

3.1. Állapot jellemzés

A lakosság jólétének, életminőségének javítása hosszú távon csak úgy biztosítható, ha megfelelő figyelmet fordítunk minőségi, megfelelő tisztaságú élelmiszerekre. Hatékony eszköz és intézményi rendszer áll rendelkezésre, a magas szintű hatósági élelmiszer ellenőrzés megvalósulására. A korszerű, egymásra épülő, szoros kapcsolatban lévő folyamatok egységes rendszerbe történő ellenőrzésének jogszabályi keretét az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló törvény teremtette meg.

Az élelmiszerbiztonsági helyzetért az érintett élelmezési létesítményt üzemeltető a felelős, az általa kialakított belső ellenőrzési rendszer (HACCP) és az ezzel elért eredmények vizsgálatát, az élelmiszerbiztonság felügyeletét 2008 szeptember 1-től a hatályba lépett **218/2008. (VIII. 30.)** számú kormányrendelet értelmében a megyében a **Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság** látja el. Az Igazgatóság tájékoztatása alapján az elmúlt évek során bizonyítottan élelmiszer eredetű megbetegedés nem fordult elő. Megyei élelmiszeripari vállalkozásokat érintő egyéb élelmiszerbiztonsági esemény a megyében 2009-ben nem volt. A laboratóriumi vizsgálatra küldött megyei vállalkozások által előállított élelmiszerminták kifogásoltsági aránya a statisztikai átlag alatt volt. Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság megállapítása szerint a megye élelmiszerbiztonsági helyzete az elmúlt években megfelelő volt.

3.2. Célok:

- megfelelő minőségű és tisztaságú élelmiszerek előállítása, az élelmiszerek maradvány tartalmának csökkentése,
- különböző minőségirányítási rendszerek, ISO szabványok alkalmazásának növelése,
- hatékony szaktanácsadási rendszer kialakítása és üzemeltetése.

3.3. Javasolt intézkedések:

- a gazdálkodó szervezeteknél az élelmiszergyártás és feldolgozás környezettudatos tervezése és megvalósítása,
- az élelmiszeripari vállalatok energiahatékonysági, levegő-, illetve talajszennyeződést megelőző intézkedésének javítása,
- lakosságnál tudatos fogyasztói magatartás a mindennapokban.

4. Vegyi és sugárbiztonsági helyzet

Kémiai (vegyi) biztonság 2000. évi XXV. Törvény végrehajtása folyamatban van, eddigi tapasztalatok kedvezőek. Sugárbiztonsági helyzet megfelelő, az utóbbi években sugárbaeset, sugársérülés nem fordult elő.

Összegzés:

A környezetegészségi és élelmiszer biztonsági célok, feladatok csak térségi összefogással megvalósíthatók. Olyan monitoring rendszer felállítása szükséges, ami pontos képet ad. Települési szinten tudatosság növelő, szűrési akciókkal lehet az eddigi eredményeket növelni. Fontos, hogy a bevezetett lakossági szűrések minél nagyobb aktivitásban teljesüljenek. Ebben a példamutatás és a kényszer együttes alkalmazása eredményt hozhat. Kengyelen a nevelési programok kiegészítése a környezet-egészségügyi és élelmiszer biztonsági témákkal, így a felnövekvő generációnál vélhetően nagyobb érzékenység alakul ki.

K/. Megújuló energiaforrások

1. Fogalomkör

A megújuló energiaforrások alatt a **nem fosszilis megújuló energiaforrások**, így a **szél, nap, geotermikus, vízenergia, biomassza**, hulladéklerakó helyeken és szennyvíztisztító telepeken keletkező gázok, **biogázok** energiáját értjük. A megújuló energiaforrások hasznosítása hozzájárul a környezet védelméhez és a fenntartható fejlődéshez.

Az EU Bizottság 1997 novemberében adta ki Fehér Könyvét a Megújuló Energiákról, melyben az összes energia arányában 6 %-ról 12 %-ra való növelését javasolja 2010-re. A 2001/77/EK irányelv Európai Unió szinten 2010-ig 22,1 %-ra kívánja növelni a megújuló energiahordozó bázisú villamos energia részarányát.

2003/30/EK irányelv előírja az EU tagállamok részére, hogy 2010 végéig a forgalomba hozott bioüzemanyagok és megújuló üzemanyagok energia tartalom alapján számított részarányát az összes forgalomba hozott közlekedési célú benzin és dízelüzemanyag vonatkozásában legalább 5,75 %-ra növeljék. A magyarországi megújuló energiaforrások felhasználásának növelésére vonatkozó 2008-2020 közötti stratégiát a **2148/2008. (X.31.)** számú Kormány határozat taglalja.

2. Európa Uniós ajánlások

Magyarország felé a tervezett elvárások az alábbiak:

- a megújuló energia felhasználása 2020-ban összességében érje el a 186,3 PJ-t,
- a villamosenergia-termelésen belül a megújuló energiaforrások felhasználása 2020-ban érje el a 9470 GWh-t (79,6 PJ),
- a hőtermelésen belül megújuló energiaforrások felhasználása 2020-ban érje el a 87,1 PJ-t,
- az üzemanyag fogyasztáson belül a megújuló energiahordozó bázisú üzemanyagokat is tartalmazó bioüzemanyagok energiaértéke 2020-ban érje el a 19,6 PJ-t.

3. Megyei helyzetkép

Jász-Nagykun-Szolnok megyében az adottságok alapján a megújuló energiaforrások közül elsősorban a biomassza és a geotermikus energia felhasználása jöhet számításba. A szélenergia és a napenergia felhasználása tekintetében a kezdeti lépések megtörténtek.

3.1. Biomassza

A biomassza valamely földrajzi egységben egy adott pillanatban jelenlévő szerves anyagok és élőlények összessége. **Fajtái:**

- Elsődleges biomassza: a természetes vegetáció (mezőgazdasági növények, erdő, rét, legelő, kertészeti növények, a vízben élő növények).
- Másodlagos biomassza: állatvilág, illetve az állattenyésztés fő és melléktermékei, hulladékai.
- Harmadlagos biomassza: a feldolgozó iparok gyártási mellékterméke, az emberi életműködés mellékterméke.

Jász-Nagykun-Szolnok megye biomassza potenciálja:

JNKSz megye	Terület (ha)	Arány (%)	Országos arány (%)
Terület	590490	100	6,9
Termőterület	464235	78,6	6,0
Mezőgazdasági terület	409163	69,3	5,7
Erdőterület	51880	8,8	7,2

Forrás: KSH Jász-Nagykun-Szolnok megye statisztikai évkönyve 2008

Kengyel térségében fellelhető biomassza felhasználások:

- **Középtiszai Mezőgazdasági Zrt. (Kunhegyes, Szabadság tér 9-10. sz.) Bánhalmán meglévő zöldtakarmány pellet-üzeme.** A Bánhalmán meglévő pellet-üzem műszaki állapota rendezett, hatósági engedélyei rendben vannak. A piaci viszonyok miatt 2 éve nem üzemel. Amennyiben energia pellet gyártását gazdaságosan meg lehetne oldani, elsősorban melléktermékekből, úgy a Zrt. szívesen vállalná a gyártást, vagy az együttműködést.
- **Biogázüzem létesítése Mezőtúr város külterületén** A Szolnoki Főiskola Műszaki és Mezőgazdasági Fakultása norvég befektetőkkel a közeljövőben biogáz üzem létesítését tervezi Mezőtúron, a Peresi Tanüzemben. A megvalósuló biogáz üzemben a mezőgazdasági melléktermékek feldolgozása, energetikai célú hasznosítása történik. E tervezett beruházás megvalósítása a kistérség kedvezőtlen adottságú területein természetett cukorcirok számára is biztos felvevő piacot jelenthet.

3.2./ Vízenergia

Jász-Nagykun-Szolnok megyében vízenergia hasznosítás nincs.

Tervezési fázisban van a Nagykunsági Főcsatorna 39. számú mőtárgyában építendő kisvízi erőmű létesítmény.

3.3./ Széleenergia

A széleenergia hasznosítására leginkább alkalmas térség Magyarországon az észak-nyugati országrész, de a dél-keleti területek is jelentős széleenergia kinccsel rendelkeznek.

Magyarország széltérképe alapján Szolnok megye területén 10 m magasságban a szélesebesség értéke 2,0-3,0 m/s közötti, 25 m magasságban 3,0-4,5 m/s közötti.

A megye területén uralkodó szélviszony nem a legalkalmasabb szélerőmű telepítésére, de ennek ellenére megindult a kezdeti lépés a megye széleenergia hasznosítására. Jelenleg Törökszentmiklós és Mezőtúr város külterületén került telepítésre szélerőmű.

3.4./ Napenergia

A megyében napenergia hasznosítás megkezdődött, Kengyelen megvalósultról nincs információ.

3.5./ Termálvíz energia

A megyében kedvezőek a termálvíz beszerzési lehetőségek. A termálkutak elsősorban kommunális céllal (fürdők ellátása) kerülnek hasznosításra, de a jársági területen a korszerű kútfúrasi – kiképzési technológiák megjelenéséig ivóvíz bázisul is szolgáltak. Az energetikai célú hasznosítás alárendelt jelentőségű.

Kengyelen a termálvíz minősítése és használatára koncepció készítés lehet a következő lépés a meglévő potenciál használatára.

Összegezve: Kengyelen nincs adat ezen energiák közeli hasznosításra.

L. Természetvédelmi értékek

2006-ban a vidékfejlesztési támogatásokra LEADER csoportoknak kellett pályázni, Kengyelen társult tagként pályázott. A tagok: Rákóczi falva, Szajol, Tiszapüspöki. A négy település által lehatárolt LEADER-kistérség Jász-Nagykun-Szolnok Megye szívében fekszik közel 20000 hektáron. Közös természeti vonzerejük a Tisza folyó, annak holtága, és a páratlan természeti környezet. Így a természeti, turisztikai adottságuk meghatározó az idegenforgalom fejlesztése terén, mely a gazdaságfejlesztés egyik alappillére.

A malomdomb olyan madár megfigyelőhely, ahonnan látható a kengyeli Nagylapos déli részén fekvő halastó, amely ritka madárfajok élőhelye.

Fészkelő madarak:

Kisvöcsök, búbosvöcsök, bölömbika, törpegém, bakcsó, szürke gém, vörös gém, bütykös hattyú, tőkés réce, bőjti réce, barát réce, barna rétihéja, bagoly, fűrj, fácán, vizityúk, szárcsa, bíbic, piros lábú cankó, nagy goda, dankasirály, küszvágó csér, kormos szerkő, fattyú szerkő, kakukk, barázdabillegető, sárga billegető, cigány csuk, rozsdás csuk, feketerigó, barát poszáta, mezei poszáta, foltos nádiposzáta, nádi tücsökmadár, cserregő nádiposzáta, énekes nádiposzáta, nádirigó, barkós cinege, függő cinege, tövisszűrő gébics, kis őrgébics, szarka, seregély, sárgarigó.

Átvonuló madarak:

Vörösnyakú vöcsök, kárókatona, kiskócsag, nagykócsag, fehér gólya, fekete gólya, kanalas gém, énekes hattyú, nagy lilik, nyári lúd, kanalas réce, csörgő réce, cigány réce, kontyos réce, kerce réce, kis bukó, halászsas, rétisas, héja, karvaj, vörös vércse, gulipán, gólyatöcs, kis lile, havasi partfutó, apró partfutó, réti cankó, erdei cankó, billegető cankó, nagy póling, sárszalonna, örvös galamb, vadgerle, balkáni gerle, macskabagoly, erdei fülesbagoly, kuvik, gyöngybagoly (településen belől), búbos banka, jégmadár, mezei pacsirta, búbos pacsirta, füstű fecske, molnár fecske, parlagi pityer, réti pityer, kis poszáta, csilcsalpfűzike, kormos légykapó, széncinege, kékcinege, seregély, zöldike, tengelic, csicsörke, nádi sármány.

Kételtűek: kecskebéka, tavibéka, sárgahasú unka, leveli béka, tarajos göte.

Hüllők: vízisikló, fűrgegyík.

Emlősök: pészmapocok, vidra, mezei nyúl, őz.

Kunhalom és löszgyep

A megfogyatkozott kunhalmok ex-lege, azaz törvény erejénél fogva védettek. Az 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről tartalmazza nevesítve a halmok természeti értékét.

A kengyeli Szélmalom-dombot, azaz a Baghy-majori halmot nyilvánították először védetté. A 0,38 hektáros domb déli oldalát árvalányhajas löszgyep borítja. Itt található a megye legszebb kunkorgó árvalányhaj (*Stipa capillata*) állománya. A kunhalom másik értékes löszgyepje a tarajos búzafüves-heverő seprőfű (*Agropyro-Kochietum*) társulás, az árva rozsnok (*Bromus Inermis*) is. A domb északi oldalán lefelé nyúlik a löszpusztagyep maradvány. Az északkeleti részen találhatunk budai imolát. (Kengyel község településrendezési terve)

Egyéb növények:

Tarajos tarackbúza, fogaslevelű veronika, ujjaslevelű veronika, borostyánlevelű veronika, macskafarkú veronika, tavaszi ködvirág, bürök gémor, közönséges ternye, kakastaréj, réti imola. (domb alján található, ÉNY-i csücsökben) A halom keleti oldala erősen be van nőve gyomtársulással: bürök, mezei aszat, lórom, árvacsalan, fehér üröm, nagy bakszakáll, kakukkfű, vajszinű ördög szem.

Erdők, parkok

Ugyancsak a település határában található védett természeti érték a **törökmogyorófa ültetvény**. Ezt a 2/1984 Szolnok Megyei Tanács rendelettel nyilvánították védetté, majd – ugyanúgy, mint a szélmalomdomb és malom esetében – a 17/2007 12. 21. önkormányzati rendelettel határoztak úgy, hogy a védelmet fenntartják. Az ötvenhárom törökmogyorófát (*Corylus colurna*) az 1900-as évek elején telepítették szabályos rendben, a fasorok által bezárt területeket pedig szántóként hasznosították. Hála a gondoskodásnak, a fák ma is egészségesek. (Kengyel község településrendezési terve) Elhelyezkedését tekintve a régi Harkányi kastélytól, mintegy száz méterre fekvő területen található a fasorok. A helyiek elmondása szerint a törökmogyorófák a kúriához tartozó rendezett kertészet részei voltak. A faanyag a tiszai arborétum csemetékertjéből lett ide telepítve: s mind a törökmogyoró, mind a fafajok a korszak ízlésére jellemzőek. A fák életkora és egészségi állapota is változó. Az is említésre méltó, hogy, bár a 20 méter magasra is megnövő törökmogyoró a Balkánon honos fatermetű mogyorófaj, feltűnően a makkot jóval túlnövő kupacslevelekkel rendelkezik, melyek keskeny fogakra szeldek és igazán nem kedveli az alföldi éghajlatot. Itt mégis kedvező éghajlati hatást biztosít számára az őt körbevevő erdőtömb.

Az erdőben javarészt különböző fafajok kertészeti változatait találjuk, s ez megerősíti a gyanút, hogy az egész erdő kertészeti céllal lett ültetve. A fák életkora 60 és 120 év között változik, melyek vadgesztenye, nagylevelű hárs, fehérakác, 1+4 levélkéjű ritka változatából valamint kocsányos tölgyből, fekete dióból stb. állnak. (www.foek.hu)

A faluközpontról délkeletre találjuk az **Erzsébet erdőt**.

A 18 hektáros, tisztásokkal tarkított ligeterdő az egykori kastélypark maradványa, fái 90-110 évesek. Az erdőt a 1980-as években a „szocialista brigádok” alakították parkerdővé, utakat alakítottak ki, valamint fából készült padokat, asztalokat, hulladék tárolókat helyeztek el. Az erdő néhány fafaját, valamint az aljnövényzetet javasolták védelem alá vonni. A parkerdő fái nagyobb részben: gesztenyék, nagylevelű hársok. Az aljnövényzeten, sok helyen található borostyán. (Kengyel község településrendezési terve).

Az **Ofimajor előtti legelő** helyi védelem alá vonását is tervezik, mivel ősgyep borítja azt, melynek fűállománya réti, valamint szikes jellegű. A területen védett ürgék is élnek. Itt nagy gondot okoz a legelő magas vízállása. A „laponon” a tavaszi hónapokban rendkívül nagy kiterjedésű belvizes területek vannak.

A Hortobágyi Nemzeti Park javaslata helyi védettségre:

- a településtől keleti irányban lévő ültetett kocsányos tölgy erdő, mely középkorú és időskorú egyedeket tartalmaz, és amely értékét növeli az aljnövényzetben megtalálható többféle orhideafaj.
- A Tiszatenyő-Kengyel közútszakasz löszpusztai maradványfoltokat őrző mezsgyéje.

Összegezés

A jövőre nézve és a lehetséges eszközöket figyelembe véve, a falusi turizmus, gyógyturizmus, valamint az ökoturizmus lehetősége jelentős. Ehhez az infrastruktúrák szükségesek, kerékpárutak, faluház, túraútvonalak, valamint a kihasználatlan geotermikus energia felhasználása strand és gyógykemping létesítése céljából.

IV. Önállóan kezelt hatótényezőkkel kapcsolatos célok meghatározása

1. Települési környezet tisztasága

Fel kell térképezni a település külső és belső területein az alkalmi, illegális hulladéklerakó helyeket, a hulladék elszállításáról gondoskodni kell. Erre forrást kell elkülöníteni. Ezzel együtt az elkövetők felkutatásában is előre kell lépni. Az illegális hulladéklerakók felszámolásában, feltérképezésében nagy szerepet kaphatnának a helyi értékek megőrzésével foglalkozó civil szervezetek.

A megoldás többféle lehet:

- Az illegálisan lerakott hulladék környezetkárosításának megelőzésére használt, jó állapotú konténerek kell kihelyezni, megfelelő helyre, ahol azt azok jól elérhetők, de mindenki által ellenőrizhetők.
- A normál lakossági tevékenységeken kívüli egyéb, jelentős mennyiségű hulladék keletkezésével járó tevékenységek végzésére felvilágosítás, a hulladékok legális elhelyezésének megismertetése, alkalmanként ezen tevékenységek hulladékukkal való elszámoltatása, ellenőrzése is eredményt hoz.

Az őszi lombhullatás során felmerülő munkálatok során a lakosságot segíteni kell, különös tekintettel a nagy fákkal szegélyezett utcák vonatkozásában. Hatásos az őszi lomb szervezett összegyűjtése, és olyan, a térségben lévő komposztálókhoz való elszállítása, ahol azt hasznosítani tudják. Ez jogszabályi kötelezettség.

A téli hónapokban a hó eltakarítást, a csúszásmentesítést mind a közutakon, mind járdákon minél szélesebb körben, 2010. novemberétől só felhasználása nélkül kell végezni. Sózás helyett más, inert anyagot kell alkalmazni (homok, fűrészpor stb...). Az önkormányzati kötelezettsége, hogy erről a tájékoztatást a lakosság felé is megtegye.

2. Csapadékvíz elvezetés

A településen a csapadékvíz elvezetés nagyrészt szikkasztó árkokban történik a 2,5 km zárt csapadékvíz elvezető rendszer csatlakozik ki az 1174 és 652 hrsz-ú a József A. úti telkek végén lévő csatornába, a kiskengyeli és a Kengyeli csatornán keresztül a Holt-Tiszába. A csapadékvíz elvezetés állapota ismert. A célfeladatok részben fenntartói, üzemeltetési, részben fejlesztési jellegűek, melyekhez közhasznú munkaerő foglalkoztatására kiírt pályázatok emberi erőforrás oldalról forrást teremthetnek.

- Szükséges a községi csapadékelvezetés időszakos ellenőrzése, a szennyvíz bevezetések és azok állapota miatt.
- Ugyancsak elengedhetetlen fontosságú a csapadékvíz elvezető hálózat földárkos részének burkolása, illetve a burkolt rendszerek karbantartása.
- A kiépített csapadékvíz elvezető hálózat gyorsan feliszapolódik, ezért rendszeres karbantartással biztosítani kell a kiépített vízhozamnak megfelelő kapacitás rendelkezésre állását.
- A nyíltszelvényű medrekből évenként el kell távolítani a lerakódott iszapot, a lefolyást gátló növényzetet, a bekerült hulladékot.
- Meghatározott rendszerességgel (3-4 évenként) gondoskodni kell a burkolatok, műtárgyak, tározótöltések hibáinak kijavításáról. A zárt csatornák esetében a folyamatos üzemképesség elérése végett, szükség esetén az iszapeltávolítást, a mosatást el kell végezteni. A belterületi belvízvédelmi művek, eszközök, berendezések állapotát minden

évben legalább egyszer, legkésőbb november 15-ig ellenőrizni szükséges. Az ellenőrzésről jegyzőkönyvet kell készíteni a feltárt hiányosságok rögzítésével, és azok megszüntetésének felelősével, határidejével.

3. Szennyvízkezelés, komposztálás, komposzt-elhelyezés

Szükséges a szennyvízcsatorna-hálózat kiépítése, a rákötések legalább 90 %-os megvalósulása, majd a hálózati kapacitás fenntartása. A cél, hogy a talajvíz minősége nem romolhat, sőt néhány éven belül javuljon.

A külterületeken népszerűsíteni kell a gyökérszűrés elszikkasztás és a zárt, szigetelt gyűjtés egymás melletti alkalmazását. A módszer lényege, hogy elválasztó rendszerű szennyvíz gyűjtést alkalmazzon a külterületi lakó/vállalkozó, a szennyvíznek csak a kockázatos részét vigyék szennyvízkezelőbe.

4. Hulladékkezelés

Alapvető cél a hulladék mennyiségének csökkentése, azok által okozott szennyezések kiküszöbölése.

Első lépésként szükséges az adatszerzés a lakossági, ipari, mezőgazdasági veszélyes és nem veszélyes hulladékok keletkező mennyiségéről, hogy a Hulladékgazdálkodási törvényben meghatározott feladatok helyi szükséglete körvonalazódjon.

Szükséges a hulladékgazdálkodási terv aktualizálása. A hulladékos rendeletben törekedni kell a hulladékszállítási díj differenciált megállapításra. A szelektív gyűjtésbe való bekapcsolódást, saját házi komposztálást a díjban érvényesíteni lehetne. A rendeletbe szükséges beemelni a Jegyző hatáskörébe rendelt hulladékos feladatköröket is az elhagyott hulladékkal kapcsolatos hatósági jogok gyakorlása mellett a finanszírozást is.

A települési és az ipari szilárd hulladék szempontjából nincs önkormányzati feladat, az a Hg. Törvény és vonatkozó rendeletek alapján a vállalkozások és a szolgáltatók feladata.

Az új térségi lerakók több évtizedre megoldják a kapacitási problémákat. Azonban döntések meghozása szükséges annak irányába, hogy a keletkezett hulladék mennyisége csökkenjen. A csökkentés érdekében szükséges kidolgozni megoldási javaslatokat.

Megújuló feladat az elhagyott hulladékok felkutatása. Potenciális feladatként róható ez a településőrökre, a polgárőrökre, de fontos partnerek keresése a civilek között.

Kengyelen gyűjtő szigeteken valósul meg a szelektív hulladékok gyűjtése. A közterületeken célszerű ezt bővíteni, de a háztól való elszállítás irányába, ami a fejlődés következő lépcsőfoka, is gondolkodni kell.

A lakossági veszélyes és elektronikai hulladék gyűjtése érdekében évente egy alkalommal szükséges kitelepülő gyűjtés megszervezése. Javasolt a település 2-3 helyén, 2-3 óránkénti váltásban teherautóval való gyűjtés/átvétel. Ez a módszer jár a legkevesebb veszéllyel, szétszóródással, elfolyással.

Potenciális lehetőség még a hulladékudvar kialakítása is. Ez a szelektív gyűjtés lehetőségeinek bővítését jelentheti, akár valamelyik intézményhez rendelt módon, heti egyszeri nyitva tartással. A háztartásokban kisebb építési-bontási munkák során keletkező hulladékok, az elektronikai, elektromos, gyógyszer, festékes, olajos göngyöleg és festékes rongy hulladékok lehet az a kör, amit érdemes ezen a módon gyűjteni.

5. Zaj- és rezgésvédelem

Kengyel egyik előnye, hogy a legnagyobb forgalmú közútja a település határán húzódik végig, így csendes település, ezt az értékét meg kell őrizni. Ilyen településen valódi cél az egészséges környezet megőrzése érdekében a zaj és rezgés források károsító hatásának megelőzése.

Szolgáltatási eredetű zajoknál felmerülő lakossági panaszok esetén méréssel kell meggyőződni a panaszok jogosságáról.

Építkezéseknél az építési engedélyekben meg kell jeleníteni a zajra vonatkozó előírásokat. Minden zajos létesítmény engedélyezésekor vizsgálni kell a várható zajhatásokat.

6. Légszennyezés elleni védekezés

Általánosságban megfogalmazható cél, hogy a levegő jó állapotát meg kell őrizni. A légszennyező pontforrások létesítését vizsgálatoknak kell megelőzni. Az eseti szennyezéseket (tarlóégetés, kerti és egyéb hulladékok égetése) csökkenteni kell. Ehhez eszköz lehet a levegős rendelet kibővítése, a lakosság tájékoztatása.

A település légszennyezettségére vonatkozó mérés nincs, nagyobb fejlesztés előtt javasolható ennek elvégeztetése, és alapállapotként való rögzítése.

Az allergén pollenek mennyiségének csökkentésére felvilágosítás, a lakosság időszerű tájékoztatása szükséges.

7. Közlekedésszervezés

Gépjárműforgalom

Kengyel központi területein a kisebb belső forgalom a meghatározó. A településszerkezet miatt ebben a közeljövőben változás nem várható.

Kerékpáros közlekedés

Az elkövetkezendő időszakban a kerékpárosokat érő motorizációból származó negatív hatások miatt, segíteni kell a kerékpáros közlekedés feltételein. Gyerekeinket (de a felnőtteket is!) csak biztonságos forgalmi körülmények mellett engedhetjük be kerékpárral a közlekedésbe. Ez a köztúttól elválasztott, fizikailag elkülönült kerékpárutak, kiépítését és továbbfejlesztését jelenti, részben a településen belül, részben a települések között.

A község belterületén a jövőben megvalósuló útkorszerűsítéseknel, ott, ahol ez megengedhető szélesíteni kell az utak pályaszélességén. Lehetőséget teremtve ezzel az elválasztott pályás, biztonságos kerékpározásnak.

A község belterületén ha lehet, a kerékpáros közlekedésnek kell alárendelni – lehetőség szerint - a forgalom szabályozás szempontjait.

Tömegközlekedés

Helyközi buszjárat képviseli a tömegközlekedés közúti módját. A buszmegálló öblözetek kiszélesítésével a várakozás, fel és leszállás biztonságát növelni szükséges.

8. Ivóvízellátás

Az ivóvíz Kengyelen jó minőségű.

A vízfelhasználásban jelentős változás nem várható, de amennyiben erre van igény, a kapacitás ehhez a tartalék kutakból biztosított.

A vízhálózat állapota jó.

9. Talajvíz

A talajvíz szennyezettségének csökkentése a szennyvízvezeték kiépülését követő rákötéseket követően megvalósul. A jogszabályi lehetőség létezik a műszakilag kiépített szennyvíz csatorna hálózatra rá nem kötő tulajdonosok felé a talaj terhelési díj bevezetése. Ehhez az Önkormányzatnak rendelet alkotási joga van.

A szennyvízhálózatra műszaki okok miatt nem csatlakozó ingatlanok esetében szigorúan fel kell lépni a vízzáróan szigetelt aknák kiépítésére.

Jelentős problémák forrásai, az un. ásott és fúrott kutak. Ezek veszélyességét nem csak az általuk felszínre hozott víz felhasználása (itatás, locsolás) jelenti, hanem sok esetben ezekkel a kutakkal a vízzáró rétegek "átlyukasztása" a fő veszélyforrás. Ez okozza a talajba jutó szennyezett vizek keveredését a vízzáróréteg alatti értékes rétegvizekkel. E kutak számbavétele és a lakosság felvilágosítása fontos.

10. Zöldterület gazdálkodás

Az intenzíven fenntartott parkok folyamatos felújítása, a virágosítás további növelése a lakosság bevonásával, szép, élhető környezetet teremt.

Gondoskodni kell a közparkok, köztemetők és utak környékének zöldfelület felújításáról, folytatni kell a tudatos fásítást, ami az utak levegőszennyező, és zajhatását is csökkenti. Az őshonos fák, növénytársulások telepítése az eredeti természeti értékek bemutatása miatt szempontként szerepeljen a fák kiválasztásban, ugyanakkor az allergén hatását is figyelembe kell venni.

11. Természetvédelem

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. Törvény alapján elkészített Nemzeti Természetvédelmi Alaptervvel összhangban a természet megőrzése és védelme szervezett, törvényileg szabályozott, központilag irányított és finanszírozott szakmai és hatósági tevékenység, de egyszersmind társadalmi önkormányzati, állampolgári érdek.

Ehhez Kengyel az alábbi távlati célok kitűzésével és azok megvalósításával járulhat hozzá:

- A térségben lévő, helyi és országos jelentőségű természetvédelmi területek megőrzésében és fenntartásában részt kell vállalni, különösen az értékek megismertetésben, a fenntartás körülményeinek elfogadtatásában, a védelmet gyakorló hatóságok és a lakosság egyeztetésének elősegítésében.
- Kapcsolatot kell tartani a területileg illetékes természetvédelmi igazgatósággal.
- Meg kell akadályozni a biodiverzitás csökkenését mutató tendenciákat, az élőhely és fajvédelmi programokat támogatni kell. Például a fehér gólyák védelme érdekében a területileg illetékes áramszolgáltatóval közösen kell segíteni a gólyák költését megkönnyítő gólyakosarak villanyoszlopokra felhelyezést.
- Meg kell oldani a természeti értékek folyamatos monitoringját.
- Segíteni kell a lakosság tájékoztatásával, az eljáró hatóságokat a védett és védendő területek jogi helyzetének rendezésében.

12. Környezeti nevelés

Távlatokban gondolkodva a környezeti nevelés nem cél, hanem eszköz. S ehhez a környezeti tudatosság eszközeit kell kombinálni, hogy a lakosság egészét be lehessen vonni a környezetvédelmi problémák megoldásába, illetve azok megelőzésébe.

A környezeti nevelés céljainak eléréséhez mind a közvetlen, mind, pedig a közvetett eszközök (pl. zöldterület fejlesztés, újabb gyűjtő szigetek, játszóterek kialakítása) fejlesztésén, támogatásán keresztül kell segítenie a települési önkormányzatnak. Ezek közül csupán a közvetett beavatkozási területeket emeljük ki vázlatosan, a teljesség igénye nélkül:

- Az elkövetkező esztendő komoly kihívásaként kell megemlíteni, hogy a megye által támogatott szelektív hulladékgyűjtési rendszer sikeres megvalósítása érdekében komoly energiákat és forrásokat kell biztosítani, ahhoz, hogy a település közönsége tudatos szereplője legyen szelektívgyűjtésnek (az újrahasznosítható hulladékok másodnyersanyaggá válásában).
- Talán még ennél is fontosabb a környezettudatos vásárlói magatartás (csomagolóanyag minimum!) elősegítése kampányokkal, s széleskörű szemléletformálással.
- A helyi jelentőségű – önkormányzati kezelésben lévő – táji és természeti értéket képviselő területek megismertetésére tájékoztató táblákat kell kihelyezni, tanösvények kialakításával, kiadványok megjelentetésével kell azokat megismertetni, népszerűsíteni.
- Támogatni kell a helyismereti tevékenységeket, a civil szervezetek környezeti nevelő akcióit, programjait, kezdeményezéseit s megteremteni annak intézményi háttér infrastruktúráját.
- Kezdeményező és/vagy támogató szerepet kell vállalni az un. Környezetvédelmi jeles napok szervezésében.
- Támogatni kell a pedagógusok környezetvédelmi, zöld óvodai, ökoiskolai, szakmai képzését, a témában megrendezésre kerülő rendezvényeken történő részvételét.

13. Környezetbiztonság

A környezetvédelem alapproblémája abból adódik, hogy a társadalom (benne az ember) és környezete (mindenekelőtt természeti környezete) között szükségszerű kölcsönös kapcsolat van, egymásra hatásuk mindkét oldalon érződik. A környezetvédelemben általában azokat a hatásokat hangsúlyozzuk, amelyek az emberi tevékenységből származnak, és a természetben okoznak változásokat. Legtöbbször előnytelen változásokat. Ezek veszélyesek, mert a kialakult egyensúly eltolódásával járnak. Tudjuk, vannak visszafordítható és visszafordíthatatlan folyamatok. A természeti folyamatokban a visszafordíthatatlan folyamatok legtöbbször az emberi tevékenységre visszavezethetők. Az ember dönthet, és ezek a hatások csökkenthetők. A természeti folyamatok azonban oly mértékben is megváltozhatnak, hogy az emberi társadalom további működése megnehezül, veszélybe kerülnek az energia, anyag, tiszta víz, levegő forrásai. Belátható, hogy az embernek ezt el kell kerülnie, tevékenységét úgy kell szabályozni, hogy a kedvezőtlen hatást csökkentse, vagy zárja ki.

A természeti környezetben élő ember amellet, hogy folyamatosan beavatkozik annak folyamataiba, ki van téve a természeti folyamatok váratlan, néha durva hatásainak. A környezetvédelmi átgondolt fejlesztések a katasztrófák megelőzésében és eredményes kezelésében a jövőben növekvő szerepet kaphatnak.

A környezetre vonatkozó adatok és információk gyűjtése és feldolgozása ma különálló intézmények feladata. Ezen adatok helyi szintű gyűjtése és feldolgozása célszerűen egy térinformatikai környezetbe integrált környezeti információs rendszerrel oldható meg leginkább.

A környezeti információs rendszer létrehozása konkrét célok megvalósítása miatt is fontos:

- illegális hulladéklerakóhelyekről, szennyezőforrás-kataszter
- rendezési és települési fejlesztési tervek
- természeti érték kataszter

V. A HATÓTÉNYEZŐKHÖZ RENDELTE RÖVID és KÖZÉPTÁVÚ FELADATOK

A program állapotértékelésén alapuló célmeghatározásából - amely az ideális állapot elérésének az irányvonalait jelölik ki -, juthatunk el, a megvalósítható rövid és hosszú távú programokhoz.

A hazai gyakorlat szerint a környezetvédelmi programokat hat éves ciklusban készítjük, ezeket kétéves periódusonként érdemes újragondolni, esetleg a prioritások módosulásával felülvizsgálni. Ez jelen esetben a 2010-2016 évek közötti időszakot jelenti.

Mivel a programokhoz az anyagi források előteremtése, olyan kis település számára, mint Kengyel, nagy nehézséget jelent, még akkor is, ha a számos pályázat van. Ezt szem előtt tartva, a felsorolt programokat, a hozzárendelt összegeket és a határidőket nagy rugalmassággal, a realitások talaján állva kell értelmezni.

Egy település azzal, hogy a környezetvédelmi és természetvédelmi lehetőségeit száma vette, azokat rendszerezte, elindult azon az úton, ami a település hagyományos értékrendjében egy új elemet, a lakosok és civil szervezetek között egy új összefogást tesz lehetővé, hogy közösen védjék meg a településüket, globalizálódó világunk romboló hatásaitól.

Természetesen minden pénzbe kerül, anyagi források feleslegben, a települési Önkormányzat szűkös keretében sincsenek. A pályázatok saját, vagy térségi összefogásban elérhetők, és az EU-s csatlakozásunk egyik nagy tanulsága, hogy az élet minden színterén meg kell tanulni összefogni, pályázni, érdekeinket hatékonyan érvényesíteni.

A javasolt programok felsorolása

Csapadékvíz elvezetés

- A belterületi belvízvédelmi művek, eszközök, berendezések állapotának minden évben legalább egyszer, legkésőbb november 15-ig történő ellenőrzése, karbantartása, erről jelentés készítése.
Költségigény: 100.000 Ft/év
Határidő : minden év november 15.
Felelős : Polgármesteri Hivatal/szolgáltató
- A lakosság tájékoztatása (helyi médiában) az ingatlan előtt haladó csapadékvíz elvezető árok tisztításáról.
Határidő : 2011 I. félév-től
Felelős : Polgármesteri Hivatal/üzemeltető
- Pályázat(ok) benyújtása a Régiós Területfejlesztési Tanácshoz a belterületi gyűjtő csatornák felújítása, belvízzel veszélyeztetett területeken kiépítés vonatkozásában.
Határidő : 2010 – től folyamatosan, a Pályázati kiírásoknak megfelelően
Felelős : Polgármesteri Hivatal/üzemeltető

Szennyvízkezelés

- Szükséges a kiépítést követően a szennyvízrákötések ösztönzése
Határidő : kiépítést követően folyamatosan
Felelős : Önkormányzat/Polgármesteri Hivatal/szolgáltató

- A talajterhelési díj rendelet előkészítése.
Határidő : kiépítést követően
Felelős : Szolgáltató/ Jegyző
- Köztelei hulladékgyűjtő-edényzetek állapotának felmérése, szükség szerint új hulladékgyűjtők kihelyezése a település forgalmas helyein.
Költségigény : 50.000 Ft
Határidő : 2011-
Felelős : Polgármesteri Hivatal, térségi szolgáltató/társulás
- Lakosság gyűjtőedényzettel/zsákkal történő ellátása levélhulladék gyűjtés céljából.
Költségigény : 40.000 ezer Ft / év
Határidő : minden év őszén, komposztáló kapacitásától függően
Felelős : Szolgáltató/hulladék társulás
- A település legalább egy pontján nagy méretű hulladékgyűjtő konténer kihelyezése, komposztálható hulladékok gyűjtésére.
Költségigény : Szolgáltató ajánlata szerint
Határidő : 2011 II. félév
Felelős : Polgármesteri Hivatal/szolgáltató/társulás
- Hulladékudvar kialakításának vizsgálata, majd előkészítése a– ahol lehetőség nyílik a szigeteken nem gyűjtött/gyűjthető újrahasznosítható, elektronikai és veszélyes hulladék lakossági leadására (műszaki, költség és finanszírozási terv -az üzemeltetésre is vonatkozóan-, készítése, megtárgyalása.
Határidő : 2012. II. félév
Felelős : Önkormányzat/szolgáltató/társulás
- Illegális hulladéklerakók felmérése a város bel- és külterületén egyaránt, bevonva az önkormányzati, hivatali kapacitásokon (településőrök, , polgárőrség) túl a civil szervezeteket és a lakosságot is; az illegális lerakók felszámolásának költség kalkulációjának elkészítése
Határidő : 2011. II.név-től folyamatosan
Felelős : Polgármesteri Hivatal, civil szervezetek

Zaj- és rezgésvédelem

Alapvető fontosságú elsősorban a hatótényező meghatározása, a zajforrások meghatározása. Ehhez szükséges mérések végzése, mivel ezt akkreditált labor végezheti, első lépés, ennek a kapacitásnak a felkutatása.

Légszennyezés elleni védekezés

- Parlafü-, és gyommentesítési akciók (verseny, tájékoztatás...) szervezése, a Földhivatal az ÁNTSZ, és NTSZ hatóságokkal.
Költségigény : 50.000 Ft
Határidő : 2011. I. félév.
Felelős : Polgármesteri Hivatal/ÁNTSZ/NTSZ/Földhivatal

Közlekedésszervezés

- Koncepció szintjén alternatívákat kell kidolgozni a parkolók bővítésére, újak megépítésére.
Határidő : 2012-től.
Felelős : Polgármesteri Hivatal
- Kiviteli terv szinten elő kell készíteni a kerékpárút hálózat elképzelését, belterületi, külterületi és települések közti vonatkozásban. A tervekészítéssel párhuzamosan figyelemmel kell kísérni a tárgyban elérhető EU-s pályázati lehetőségeket.
Költségigény : a pályázati kiírás és a terv szerint
Határidő : 2012-től tervdokumentáció elkészítése; majd pályázat figyelés
Felelős : Megyei Önkormányzat/Polgármesteri Hivatal
- Koncepció szintjén át kell tekinteni a település természetvédelmi értékeinek kerékpár útvonallal való összekötését.
Határidő : 2012. II. névtől
Felelős : Megyei Önkormányzat/Polgármesteri Hivatal

Talajvédelem

- Akcióterv kidolgozása a szikkasztó aknák vízzáró képességének vizsgálatára, ellenőrzésére a település közigazgatási területén
Határidő : 2013. III. félév, végrehajtása folyamatos
Felelős : Jegyző
- Akcióterv kidolgozása az engedély nélküli háztartási kutak felmérésére a település közigazgatási területén
Határidő : 2012. III. félév, végrehajtása folyamatos
Felelős : Jegyző

Zöldterület gazdálkodás

- Rövid- és középtávú zöldterület fejlesztési, fenntartási koncepció készítése és elfogadása (költség és finanszírozási tervvel)
Határidő : 2013. II. negyedév
Felelős : Önkormányzat/ Polgármesteri Hivatal

Természetvédelem

- Az önkormányzatnak együtt kell működnie az igazgatási területén természetvédelmi tevékenységet kifejtő hivatalokkal, intézményekkel, társadalmi szervezetekkel, munkaközösségekkel, a természetvédelem iránt elkötelezett állampolgárokkal. Erre vonatkozóan cselekvési programot kell kidolgozni, amely tartalmazza az együttműködés lehetséges formáit. Egyik első közös feladat lehet a Kengyel környékének táji, természeti és természetvédelmi értékeinek felmérése, dokumentálása, a védelem és látogathatóság feltételeinek kidolgozása.
Költségigény : Az előzetes állapotfelmérések, kapcsolatfelvétel saját erőből, az adatok összegzése, dokumentálása, honlapon való megjelenítése, külső segítség bevonásával kb. 50.000 – 100.000 Ft. Ehhez pályázat keresése.
Felelős : Önkormányzat
Határidő : 2012. I. félév

Felelős : Önkormányzat

- A meglévő helyi jelentőségű természetvédelmi értékekről táblákat kell kiállítani forgalmas helyekre.
Költségigény : 50 – 100 ezer forint
Határidő : 2013. I. félév
Felelős: Polgármesteri Hivatal.

Környezeti nevelés

- 2 éves programot kell megfogalmazni a szelektív hulladékgyűjtés fejlesztésére, a szennyvízrákötések szorgalmazására, a kerékpáros közlekedés ösztönzésére...stb a lakosság tudatformálására.
Ezt az iskola és a lakosság/civil szervezetek bevonásával kell megvalósítani.
Költségigény : 100.000 Ft/év amelyhez külső forrásokat kell felkutatni
Határidő : 2012. I. félév
Felelős : illetékes bizottság
- Környezeti nevelők számára rendezvények, kezdeményezések támogatása
Költségigény : évenként legalább 50.000 Ft, amihez pályázati támogatást is kell szerezni
Határidő : minden évben (folyamatos)
Felelős : illetékes bizottság

A Környezetvédelmi Programot készítette:

ÖKOPONT Kft 5100 Jászberény, Thököly út 20.

Szabóné Gara Irén ügyvezető és Nagy Lénárd a Szegedi Tudományegyetem

Természettudományi és Informatikai Karának Környezettudományi szak(Víz-és Talajvédelem szakirány) végzős hallgató.

Jászberény, 2010. március 24.

Szabóné Gara Irén
Környezetvédelemi szakértő